

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**AMATÖR FUTBOLCULARIN ELEŞTİREL DÜŞÜNME
BECERİLERİ VE SPORTMENLİK YÖNELİMLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE NAĞAÇ

PROF. DR. MELİH NURİ SALMAN

AKSARAY-2024

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

AMATÖR FUTBOLCULARIN ELEŞTİREL DÜŞÜNME
BECERİLERİ VE SPORTMENLİK YÖNELİMLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EMRE NAĞAÇ

DANIŞMAN : PROF. DR. MELİH NURİ SALMAN

JÜRİ ÜYESİ : PROF. DR. FATMA PERVİN BİLİR

JÜRİ ÜYESİ : PROF. DR. HÜSEYİN ÜNLÜ

AKSARAY-2024

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Emre

Soyadı : NAĞAÇ

Bölümü : Beden Eğitimi Ve Spor

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Amatör Futbolcuların Eleştirel Düşünme Becerileri Ve Sportmenlik Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

İngilizce Adı : Examining the Relationship Between Critical Thinking Skills and Sportsmanship Orientations of Amateur Football Players

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Emre NAĞAÇ

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Emre NAĞAÇ tarafından hazırlanan “Amatör Futbolcuların Eleştirel Düşünme Becerileri Ve Sportmenlik Yönelimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN

İmza

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Fatma Pervin BİLİR

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Çukurova Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Hüseyin ÜNLÜ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Aksaray Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nuntarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Aybala ÇAYIR

İmza

TEŞEKKÜR SAYFASI

Yüksek lisans eğitimim sürecinde sabır ve desteğini, bilgi birikimini benden esirgemeyerek lisansüstü eğitim düzeyine ulaşmamda çok büyük katkısı olan değerli danışmanım sayın Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN' a sonsuz teşekkür ederim.

Bu çalışmanın sunulması, oluşturulması sürecinde değerli katkılarıyla yön veren tez jürisine katılarak desteklerini sağlayan değerli hocalarım Sn. Prof. Dr. Hüseyin ÜNLÜ, Sn. Prof. Dr. Pervin BİLİR'e ve eğitim hayatım süresince bilgilerini benden esirgemeyen hocalarıma çok teşekkür ederim.

Bu günlere gelmemde maddi manevi her şeyleri ile beni her zaman destekleyen anne babama, kardeşlerime üzerimde emeği olan tüm akrabalarım teşekkür ederim.

Sayesinde birçok şeyler başardığım, desteğini ve sabrını bir an olsun eksik etmeyen, benim her an yanımda olduğunu hissettiren, bana dünyanın en büyük armağanını sunmaya hazırlanan ve bu süreçte çok büyük fedakârlık gösteren hayat arkadaşım değerli eşim Nurhan Büşra NAĞAÇ'a teşekkür ederim.

Son olarak nasip olursa yakın zamanda kucağımıza alacağımız canımıza can, ömrümüze ömür katacak olan oğlumuzu, bizlere dünyanın en güzel duygusunu tattıracağı için bir ömür teşekkür edeceğim ve bu çalışmayı ona armağan ediyorum.

Emre NAĞAÇ

AKSARAY 2024

ÖZET

Bu çalışmanın amacı amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimlerini tespit ederek; eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimlerinin ilişkisini incelemektir. Çalışmaya 16 yaş üzeri amatör ve bölgesel amatör ligde aktif futbol oynayan Aksaray, Osmaniye ve Nevşehir illerinden toplam 381 amatör futbolcu katılmıştır. Katılımcılara “Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi” ve “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin betimsel istatistikleri için; frekans, yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. İki grup içeren karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, üç ve daha fazla grup içeren karşılaştırmalarda varyans analizi testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analizler SPSS 22.0 programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir.

Sonuç olarak amatör futbolcularda eleştirel becerilerinin yaş, oynadıkları kategori, mevkileri, oynadıkları il, takımda geçirdikleri süre, kart görme durumları ve takımdan memnuniyet durumları değişkenleri arasında anlamlı farklılık görülmemişken deneyim süreleri değişkenine göre anlamlı farklılık görülmüştür. Deneyim süresi 1-3 yıl olan amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri diğer deneyim sürelerine sahip amatör futbolculardan daha düşüktür. Amatör futbolcularda sportmenlik yönelimlerinin oynadıkları kategori, mevkileri, kart görme durumları ve takımdan memnuniyet değişkenleri arasında anlamlı farklılık görülmemişken yaş, oynadıkları il, deneyim süresi ve takımda geçirdikleri süre değişkenleri arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları düşük yaş gruplarında daha yüksek iken ileri yaş gruplarında daha düşüktür. Rakibe saygı alt boyutu puanları ise ileri yaş gruplarında daha yüksek iken 16-18 yaş aralığında çok düşüktür. Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanı Aksaray’daki amatör futbolcularda Nevşehir’deki amatör futbolculara göre daha fazladır. Rakibe saygı alt boyutu puanı ise Osmaniye ilinde oynayan amatör futbolcularda diğer illerde oynayan amatör futbolculara göre daha fazladır. Deneyim süresi 1-3 yıl olan amatör futbolcuların sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları diğer deneyim sürelerine sahip amatör futbolculardan daha düşüktür. Ayrıca, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları amatör futbolcuların deneyim sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Takımdaki süresi 3-4 yıl olan amatör futbolcuların sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları takımdaki süresi 1-2 yıl olan amatör futbolculardan daha düşüktür. Eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Benzer şekilde Eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Amatör Futbolcular, Eleştirel Düşünme, Sportmenlik Yönelimi

Bilim Kodu: 10652622

Sayfa Adedi: 70

Yazar: Emre NAĞAÇ

Danışman: Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the critical thinking skills and sportsmanship orientations of amateur football players; To examine the relationship between critical thinking skills and sportsmanship orientations. A total of 381 amateur football players over the age of 16 from the provinces of Aksaray, Osmaniye and Nevşehir, who play active football in amateur and regional amateur leagues, participated in the study. "Critical Thinking Skills Survey" and "Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale" were applied to the participants. For descriptive statistics of the data; frequency, percentage distributions, mean and standard deviation were used. Independent samples t test was used for comparisons involving two groups, and analysis of variance test was used for comparisons involving three or more groups. Relationships between variables were examined with Pearson correlation analysis. Analyzes were carried out with the help of SPSS 22.0 and AMOS 21.0 programs.

As a result, while there was no significant difference in the critical skills of amateur football players according to the variables of age, the category they played in, their position, the province they played in, the time they spent in the team, card receiving status and satisfaction with the team, a significant difference was observed according to the experience period variable. The critical thinking skills of amateur football players with 1-3 years of experience are lower than amateur football players with other periods of experience. While there was no significant difference between the variables of sportsmanship orientation in amateur football players, the category they played in, their position, card receiving status and satisfaction with the team, there was a significant difference between the variables of age, province they played in, experience period and time spent in the team. Subscale scores of commitment to responsibilities in sports are higher in lower age groups and lower in older age groups. While the respect to rival subscale scores are higher in older age groups, they are very low in the 16-18 age range. The subscale score of commitment to responsibilities in sports is higher in amateur football players in Aksaray than in amateur football players in Nevşehir. The subscale score of respect for the opponent is higher in amateur football players playing in Osmaniye than in amateur football players playing in other provinces. The scores of amateur football players with 1-3 years of experience in sportsmanship orientation, compliance with social norms sub-dimension and respect for the opponent sub-dimension are lower than amateur football players with other experience periods. In addition, the scores of the sub-dimension of respect for the rules and management and the sub-dimension of commitment to responsibilities in sports do not show a statistically significant difference according to the experience period of amateur football players. The sportsmanship orientation, compliance with social norms sub-dimension, respect for rules and management sub-dimension and respect for the opponent sub-dimension scores of amateur football players who have been in the team for 3-4 years are lower than amateur football players who have been in the team for 1-2 years. A positive, moderate and statistically significant relationship was determined between critical thinking skills and sportsmanship orientations. Similarly, a positive, moderate and statistically significant relationship was determined between critical thinking skills and sportsmanship orientation sub-dimensions.

Keywords: Amateur Football Players, Critical Thinking, Sportsmanship Orientation

Science Code: 10652622

Number of Pages: 70

Author: Emre NAĞAÇ

Supervisor: Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
TEŞEKKÜR SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
1.1.Araştırmanın Amacı	5
1.2.Problem Cümlesi	5
1.3.Alt Problemler	5
1.4.Araştırmanın Önemi.....	6
1.5.Araştırmanın Sayıltıları	6
1.6.Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.7.Tanımlamalar	7
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
ALANYAZIN TARAMASI.....	8
2.1.Futbolun Tanımı.....	8
2.2.Sportmenlik	9
2.3.Sportmenliği Etkileyen Bazı Kavramlar	10
2.3.1.İnanç	10
2.3.2.Tutumlar	11
2.3.3.Ahlak	11
2.3.4.Değerler	11
2.4.Futbolda Sportmenlik.....	12
2.5.Düşünmenin Tanımı.....	13
2.6.Eleştirel Düşünme	14
2.7.Eleştirel Düşünme Becerisi	15
2.8.Spor Alanında Eleştirel Düşünme Becerisinin Önemi	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	18

YÖNTEM.....	18
3.1.Araştırmanın Modeli	18
3.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi	18
3.3.Veritoplama Araçları	18
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu	19
3.3.2. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	19
3.3.3. Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi	19
3.4.Veritoplama Süreci / İşlem Yolu	20
3.5.Verilerin Analizi.....	20
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	21
BULGULAR.....	21
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	32
TARTIŞMA.....	32
5.1.Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma.....	32
5.2.Katılımcıların Mevki Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma	33
5.3.Katılımcıların Kategori Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma	34
5.4.Katılımcıların İl Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma.....	35
5.5.Katılımcıların Deneyim Süresi Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma	36
5.6.Katılımcıların Takım Süresi Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma	37
5.7.Katılımcıların Kart Görme Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma	38
5.8.Katılımcıların Takım Memnuniyeti Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma	39
5.9.Katılımcıların Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma.....	39
ALTINCI BÖLÜM	41
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	41
6.1.Sonuç.....	41
6.2.Öneriler.....	42
KAYNAKÇA.....	44
EKLER.....	52
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu.....	52
Ek 2. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	53

Ek 3. Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi	54
Ek 4. Etik İlkeler Uygunluk Belgesi	55
Ek 5. Tez Değerlendirme Formu.....	56

SİMGELER LİSTESİ

a	: Cronbach Alpha Değeri
f	: Frekans
P	: Anlamlılık Değeri
N	: Sayı
Ss	: Standart Sapma
Ort	: Ortalama
%	: Yüzde

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Bazı Demografik Özellikleri	21
Tablo 2: Eleştirel Düşünme Becerileri Anketine Verilen Yanıtların Tanımlayıcı Özellikleri	22
Tablo 3: Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği ve Alt Boyutlarına Verilen Yanıtların Tanımlayıcı Özellikleri.....	23
Tablo 4: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması	25
Tablo 5: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Mevkilerine Göre Karşılaştırılması	26
Tablo 6: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Kategorilerine Göre Karşılaştırılmasının T Testine Göre Açıklaması.....	27
Tablo 7: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Futbol Oynadıkları İllere Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması	27
Tablo 8: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Deneyim Sürelerine Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması	28
Tablo 9: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Takımdaki Sürelerine Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması	29
Tablo 10: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Kart Görme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasının T Testi İle Açıklaması	30
Tablo 11: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Oynadıkları Takımlardaki Memnuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasının T Testi İle Açıklaması	30
Tablo 12: Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkilerin Pearson Korelasyon Analizi İle Açıklaması ...	31

GİRİŞ

Her geçen gün bilginin öneminin arttığı çağımızda, bilgiye ulaşmak kadar, ulaşılan bilgiyi zihinsel süreçlerden geçirerek araştırma hususu değerli hale gelmiştir. Böylelikle, bireylerin daha akılcı ve işlevsel düşünmesine yardımcı bir değer olan eleştirel düşünme becerisi de önemli bir hal almıştır. Böylece eleştirel düşünme becerisi bilginin doğru olup olmadığını sorgulayabilme yeteneğidir (Beyer, 1987).

Alan yazında eleştirel düşünme becerisi kapsamında yapılmış olan bilimsel çalışmalar tartışılırken, genel olarak bilişsel gelişim alanına ağırlık verildiği öne çıkmaktadır. Oysa ki beden eğitimi ve spor, antrenörlük, rekreasyonel alanlar gibi spora dair alanlarda eleştirel düşünmenin psikomotor gelişim alanında etkisinin de araştırılmasının önem arz ettiği belirtilmektedir. Özellikle eğitim alanlarında sınıf içerisinde eleştirel düşünme becerisine yönelik çalışmalar yapılmasına rağmen ve eğitim alanında eleştirel düşünmenin değeri çalışılırken beden eğitim ve spor alanlarında aynı sıklıkla çalışılmaması, tartışma kısmının yetersiz kalmasının önünü açmaktadır (Saçlı, 2008).

Eleştirel düşünme becerisi “Kendi düşünce süreçlerimizin bilincinde olarak, başkalarının düşünce süreçlerini göz önünde tutarak, öğrendiklerimizi uygulayarak kendimizi ve çevremizde yer alan olayları algılayabilmeyi amaç edinen aktif ve organize zihinsel süreç” olarak tanımlanmaktadır (Cüceloğlu, 2009).

Karar verirken, verilen kararın doğruluğunu gözetmek ve en doğru kararı ivedilik ile vermek, kullanılacak olan bilgiyi ayıklamak günümüz şartlarında daha kritik bir yer almıştır. Sorunları çözmeye odaklı bir yaşamda etkili düşünme becerisi, insanların önyargılarını fark etmesinin; eksik, yanlış ve amaca ulaşmada yararsız bilgileri bir süzgeçten geçirmesini gerekli kılar. Bunun için, edinilen bilgilerin sorgulandığı, kulaktan duyma, kabaca öğrenilmiş bilgi ve edimlerin tekrardan ele alınmasını sağlayan bir düşünme biçimi geliştirmek önemli hale gelmiştir. Başka bir ifade ile, eleştirel düşünme, hazır bulunan değişik bilgilerin ayıklanarak, etkili olanlarını belirleyerek kullanmamızı sağlayacak bir tutum olarak karşımıza çıkmaktadır (Cüceloğlu, 2009).

Eleştirel düşünme eğilimi spor branşlarında da çok önemli bir yer tutmaktadır. Dünyanın en popüler spor dallarından biri olarak görülen Futbol, diğer spor dalları ile karşılaştırıldığında,

kitleselleşmesi bağlamında, önemli bir yere sahip takım oyunudur. Futbol branşının popüler hale gelmesinde birçok faktör etkili olmuştur. Futbol, hemen hemen her yaş gruplarından, farklı cinsiyetlerden ve etnik kökenlerden oluşan insanların ilgi gösterdiği, taraftar ve oyuncu kimlikleriyle bütünleştikleri ve aidiyet duygusu yaratan bir teknik-taktik oyunudur. Disiplin, yoğun ve düzenli antrenman, organize çalışmak iyi bir takım olmanın temel unsurlarındandır. Yıldız oyuncuların ön plana çıktığı futbol aslında temelinde işbirliğinin temel olduğu bir takım oyunudur (Elik, 2017; Dever, 2010).

Futbol takımlarının dinamik yapısı, seyircilerin müsabakanın çeşitli zamanlarında; neşe, coşku, öfke gibi birçok duyguyu yaşamalarına ve bu duygular ile futbol müsabakası izlemekten büyük keyif duymalarını sağlar (Critchley, 2017).

Oyuncular için fiziksel ve zihinsel olarak sıkı bir konsantrasyon gerektiren futbol oyununda, karar verme ve taktik görevlerinin oyun içerisinde doğru bir şekilde uygulanması gibi eylemler, takım bütünlüğü ve ortaklaşa hareket edebilme bağlamında büyük önem arz etmektedir (Critchley, 2017).

Toplumda sporun insanlar üzerinde faydalarının olduğunu ortaya koyan birçok araştırma bulunmaktadır (Ardahan ve Lapa, 2011; Kaplan ve Ardahan, 2013; Özdiç, 2005). Bu çalışmalar incelendiğinde literatürdeki önemi ortaya çıkmaktadır (İnal, 2003). Spor, toplumu oluşturan bireylerin sağlığının korunması, sağlıklı yaşamının devam ettirilmesi, daha iyi bir düzeye getirilmesinde ve sosyal ilişkiler kurmada önem arz etmektedir. Sportif etkinliklere katılmak gerek fiziksel gerekse psikolojik olarak insanların kendilerini iyi hissetmelerini sağlar. Takım olarak yapılan sporlar, bu faaliyetlerde aktif rol oynayan sporcuların diğer insanlarla olan ilişkilerine, arkadaşlıklar edinmelerine, karakterlerinin oluşumuna olumlu katkıda bulunur (Zimbalist, 1999). Davranışların, etik ve ahlaki kurallara uygun olması spor faaliyetlerinde çok önemli bir yer almalıdır. Bundan sebeple dünyamız çabuk gelişme sergilemektedir ve bu gelişim dünyayı ekonomi ve siyasi yönden etkilemektedir. Kazanma hırsı ve yenilgiyi kabullenememe sporcuların performans sergiledikleri müsabakalarda etik dışı davranışlar sergilemelerine sebep olmaktadır (Desensi & Rosenberg, 1996).

Sportmenlik, içtenlik, cesaret, sabır, öz denetim, özgüven, diğer insanları küçük görmemek, farklı fikir ve gerçeklere saygı göstermek, nazik olmak, iyi, asil ve onurlu davranmak, ortaklık ve cömertliği içerir (Keating, 2007). Ortak anlayışa göre, sportmenlik genel olarak sporda var olan sosyal ve etik ilişki ile bağlantılı normatif standartlarla alakalıdır. Sportmenlik içeren davranış ve tutumlar, rekabet ortamında oluşabilecek olumsuz

davranışların ve sonuçlarının önüne geçmesinde önemli rol oynar. (Gencheva vd, 2017). Sportmenlik kavramını gözeterek spor yapan insanların sergilediği bu davranışlar sporun gelişmesinde ve sporcular ile seyirciler arasında etkileşimin kaliteli ve güzel olmasında önemli bir yere sahiptir. (Çakıcı, 2019). Sportmenlik, ana kavram olarak kurallara uymak ve rakiplere gösterilen saygıyı içermekte; müsabakada anında cömert davranmayı, yense de yenilse de aşırılık göstermekten kaçınmak gibi tutumların sporun tüm bileşenlerinden de beklenmesidir (Loland, 2002). Spor kavramının bir parçası olarak görülen Sportmenlik, aslında toplumların yaşamlarındaki her alanlarında birbirine bağlı olduğu düzen ve düzeye ilgili bir kavramdır (Yıldıran, 2005). Bununla birlikte spor kavramının sosyal, kültürel ve ahlaki kurallarını tanımlayan bir terimdir (Yıldıran, 2004).

Spor dallarının hepsinde uygulanması gereken kendine özgü kuralları bulunmaktadır. Kurallara uygun davranmayı, uygulanan kuralları korumayı sağlayacak olan temel unsurlar yapılan sportif faaliyeti benimsemek, isteyerek yapmak ve o sportif faaliyeti özümsemek sağlar (Erdemli, 2008). Çocuk yaşta ve genç yaşta olan sporcular sergiledikleri spor dalına ait kurallara hakim olsalar da bu kurallara uyma yönelimi sergilemekte eksiklik yaşamaktadırlar. Kanada’da yapılmış olan bir çalışmada, rakiplerin hata yapması ile rakibine karşı üstünlük sağlayan sayıdan yararlanan genç sporcu oranı %57’lik oran ile gösterilmiştir. Sporcuların %71’i müsabakayı kaybedecekleri bir hata yapmışlarsa, mağlubiyete sebep olarak hakemleri göstermekten kaçınmayacaklarını söylemişlerdir. (Godin, 1994).

Pepe ve arkadaşlarının (2019) yapmış oldukları bir çalışmada, amatör sporcuların adil bir oyun sergileyerek sportmence rekabet ettikleri sonucuna ulaşılmış; bununla birlikte bireysel sporcuların takım sporcularına, kadınların da erkeklere göre daha fazla fair play davranışlar sergileyerek ahlaki kurallara uygun davranışlar sergiledikleri görülmüştür.

Sporcu için başarı elde etmek maddi kazanç sağlayarak dünya şartlarını yakalamak ve geçim düzeyinin artırmak için kaçınılmaz bir sonuç haline gelmiştir. Bu zorunluluk hissi sporcuları rakibine karşı dürüst olarak üstünlük kurmak veya kazanmak yerine legal ve etik olmayan yollara başvurmaya itmiştir (Whitehead vd, 2016). Örnek verecek olur isek müsabaka sırasında takımın veya kendi çıkarlarını gözeterek hakeme doğruyu söylememek, sporcular olarak başarı elde etmek için uygun bir davranış olarak kabul edilebilmektedir (Gürpınar, 2009). Müsabakalarda karşılaşılan bu tarz olaylarda sporcular çoğunlukla sportmenlik kavramına aykırı davranışlar göstermeyi tercih etmektedir. Özellikle profesyonel statüdeki sporlarda maddi kazanç sağlama, takımına veya kendisine galibiyet getirme, kariyerini

ileriye taşıma veya koruma adına sportmenlik dışı davranışlar görülmektedir (Bredemeier, 1994; Kavussanu vd, 2009). Bahse konu bu kavramlar düşünüldüğünde, amatör ligde aktif futbol oynayan futbolcuların, eleştirel düşünme becerilerinin ve sportmenlik yönelimi parametrelerinden etkilenip etkilemediğini ve bu iki kavramın birbiriyle olan ilişki seviyesinin araştırılması gereken bir konu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Araştırmalar incelendiğinde “Güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri” (Elik, 2017), amatör futbolcuların liderlik özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Çakıcı, 2019), takım sporları ile ilgilenen sporcuların hedef ve sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Ünal, 2023), futbol antrenörlerinin ve takım kaptanlarının empatik, eleştirel düşünme yetenekleri ile takım liderliğinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Aksak, 2020), aday spor yöneticilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması (Keskin, 2012) gibi konuların araştırıldığı fakat eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimi arasındaki ilişkinin bir arada incelendiği araştırmaların yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. Ülkemizde futbol branşında bir çok lig düzenlenmekte ve futbol branşının dünya genelinde popüler bir branş olmasından kaynaklı bu liglere katılım oldukça fazladır. Futbol branşına gösterilen bu ilgi bu alanda araştırma yapılmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca; futbol kulüplerinin bütçeleri, oyuncuların hedefleri, kulüplerin kuruluş amaçları ve hedefleri, ligler arasındaki oyuncu kalitesi, oyuncuların kazandığı ücretler düşünüldüğünde amatör futbolcular olarak bu alanda eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimi açısından farklılıklar çıkabileceğini düşündürmüştür. Bu bilgiler doğrultusunda bu çalışmanın amacı, amatör ligde ve bölgesel amatör ligde aktif futbol oynayan amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerilerini ve sportmenlik yönelimi düzeylerini yaş, mevki, kategori, il, sporculuk deneyimi, takımda oynadığı süre, aktif oynadığı takımdan memnun olma değişkenlere göre araştırmaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Araştırmanın Amacı

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimlerini tespit ederek; eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimlerinin ilişkisini incelemektir.

1.2.Problem Cümlesi

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında anlamlı bir ilişki ve fark var mıdır ?

1.3.Alt Problemler

1. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında yaşa göre anlamlı fark yoktur
 H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında yaşa göre anlamlı fark vardır
2. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında mevkilerine göre anlamlı fark yoktur
 H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında mevkilerine göre anlamlı fark vardır
3. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında futbol oynadıkları kategoriye göre anlamlı fark yoktur
 H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında futbol oynadıkları kategoriye göre anlamlı fark vardır
4. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında futbol oynadıkları illere göre anlamlı fark yoktur
 H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında futbol oynadıkları illere göre anlamlı fark vardır
5. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında sporculuk deneyim sürelerine göre anlamlı fark yoktur

H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında sporculuk deneyim sürelerine göre anlamlı fark vardır

6. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında futbol oynadıkları takımdaki sürelerine göre anlamlı fark yoktur

H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında futbol oynadıkları takımdaki sürelerine göre anlamlı fark vardır

7. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında müsabakalarda kart görme durumlarına göre anlamlı fark yoktur

H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında müsabakalarda kart görme durumlarına göre anlamlı fark vardır

8. H_0 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında şu an oynadığı takımdan memnun olma durumuna göre anlamlı fark yoktur

H_1 = Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında şu an oynadığı takımdan memnun olma durumuna göre anlamlı fark vardır

9. Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır ?

1.4.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma amatör düzeyde futbol oynayan futbolcuların, eleştirel düşünceleri ve sportmenlik yönelimlerini arasında ilişki kurarak sergiledikleri performans öncesi, sırası ve sonrasında kendi karakterlerini oluşturmalarında, yapmış oldukları bu spor faaliyetinde etik ve ahlaki kuramların önemini kavramaları ve uygulamaları açısından önemlidir. Ulaşılan sonuçlardan yola çıkarak amatör düzeydeki takım sporlarında birlikte hareket etmenin önemi kadar, dürüst çalışmanın ve eleştirel düşünmeyle kendilerini geliştirmenin önemini kavramaları açısından önem arz etmektedir. Futbol alanında eleştirel düşünebilen, sportmenlik kavramını şiar edinmiş deneyimli oyuncular ve antrenörler altyapıdaki oyunculara veya takım arkadaşlarına örnek olmaları, antrenman ve müsabakalarda bu tutumları destekleyecek davranışlar sergilemeleri takım arkadaşlarını teşvik edebilir ve aynı davranış ve tutumları sergilemelerini sağlayabilir.

1.5.Araştırmanın Sayıtları

Araştırma değişkenlerini ölçmek için belirlenen ölçeklerin tümünü araştırmanın örneklemini olan gönüllü katılımcıların içten ve doğru yanıtladıkları kabul edilmiştir.

1.6.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 2022-2023 sezonu lisanslı amatör ve bölgesel amatör futbolcular ile sınırlıdır.

Araştırma örneklemini Osmaniye, Aksaray, Nevşehir ili ile sınırlıdır.

Araştırma, verilerin online olarak toplanması ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlamalar

Eleştirel Düşünme: Eylem ve inançlara rehberlik etmek maksadı ile deneyim gözlem Akıl yürütme yansıma ya da iletişim için bir araya getirilen ya da gözlemlenen verileri becerikli ve aktif bir biçimde kavramsallaştırarak uygulama analiz ederek sentezleme ya da değerlendirme sürecidir şeklinde ifade edilebilir (Scriven & Paul, 1987).

Sportmenlik: Sportmenlik kavramının yaygın anlayışı genellikle spordaki sosyo-ahlaki ilişki hakkındaki normatif standartlarla ilgilidir. Sportmenlik, spor ruhuna uygun olarak nasıl davranılacağını ileri süren erdemli davranışsal eğilimleri anlatmaktadır. Sportmenlik kavramını sorumlu ve düşünceli bir sporcu olarak rekabetin ve dürüstlüğün ifadesi şeklinde tanımlandığı gibi ayrıca; yüce gönüllülük, saygı, kibarlık, cana yakınlık, şefkat, cömertlik gibi kavramlarla da ifade edilmektedir (Stornes & Bru, 2002).

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN TARAMASI

2.1.Futbolun Tanımı

On bire on bir olmak üzere toplam yirmi iki kişiyle yuvarlak bir topla oynanan takım oyununa futbol denir. Futbol müsabakalarının gerçekleşmesi için 2 takım, hakemler, top ve saha olması zorunludur. Resmi müsabakalar haricinde oynanan bu sporda şartlar geçerli olmayabilir (Saygın, 2014).

Profesyonel ve amatör takımlar futbolu seyirci eşliğinde stadyumlarında oynarlar. Bu sporda bir galip bir mağlup olur veyahut her iki takım da yenemez yenilmez. Bir takımın galip gelebilmesi için rakip takımdan en az 1 gol daha fazla atması gerekmektedir (Saygın, 2014).

Dünya üzerinde futbol, sosyolojik bir eylem olarak ortaya çıkmış ve toplumların dili haline gelmiştir. Birçok sporda olduğu gibi insanlar sporun en popüler paydaşlarından olan futbolu oynayarak kendilerini tamamlama, aitlik duygusunu yaşama gibi olumlu etkenlerinden faydalanırken bir yandan da stres gibi olumsuzluk barındıran durumları vücutlarından ve ruh hallerinden uzaklaştırmaktadırlar. Gerek oyuncular, gerek takımı oluşturan paydaşlar gerekse taraftarlara öfke, heyecan, sevinç, hüznün gibi birçok duyguyu tattıran futbol, araştırılması ve üzerinde durulması gereken bir yapıdadır (Hünerli, 2011). Spor branşları arasında olan futbolun dünya genelinde en yaygın branşlardan biri olduğu söylenebilir. Oyun alanının müsaitliği ve ulaşılabilirliği, oyuncu sayısının fazla olması ve mücadele barındıran bir branş olmasından dolayı başka spor branşları ile mukayese edildiğinde özgün bir yer tutmaktadır (Köklü, 2009).

Takım oyunu olan futbol amatör ve profesyonel olarak oynanmaktadır. Irk, din fark etmeksizin her toplumda futbol yoğun ilgi görmektedir. Bu ilginin kaynağı olarak da futbolun topla oynanan sporlar arasında birinci sırada bulunmasını söyleyebiliriz (Günay & Yüce, 2008). Ülkelerin kültür uyuşmazlığının hızla azaldığı çağımızda tüm dünyayı etkisi altına alan oynayan, yöneten ve izleyen herkese rekabet ve heyecan duygusunu yaşatan spor futboldur. Ülkeler bu durumun farkında olmakla birlikte ticari ve kültürel alanlarda gelişmek ve başarı elde etmek amacıyla futbola olan yatırım ve ilgiyi üst seviyede tutmaktadırlar.

Futbol, amatör ve profesyonel olarak icra edilen bir takım oyunudur. Futbolcular müsabaka süresince takımına ve kendi kariyerine en faydalı olabilecekleri şekilde bireysel görevler üstlenir ve sergilemeye çaba gösterirler. Her oyuncunun üstlenmiş olduğu görevi veya görevleri en iyi şekilde icra etmesi ve takım olgusunu oluşturan paydaşları ile işbirliğinin sağlanması takıma başarıyı getirir. Ayrıca iyi bir takım olmanın temel unsuru futbolcuların bireysel olarak yetenekli olması ve farklı oyun taktiklerini iyi kavrayabilmesi, teknik beceriye ve mücadele edebilecek kondisyon ve güce sahip olmasıdır. Futbolda başarı kazanmak, çabanın ve uğraşın karşılığının geldiğini görmek, sevinci, birlikte hareket etmeyi getirmekle birlikte takımın ve oyuncuların başarı yeteneğini geliştirir (Günay & Yüce, 2008).

Spor denilince ilk akla gelen spor dalı kuşkusuz futboldur. Futbol, on birer kişilik iki takım arasında, daire şeklinde özel bir topa yani meşin yuvarlağa eller değmeden, vücudun farklı yerleriyle temas ederek ve vurarak, rakip takımın kalesine gol atılması amacını güden bir oyundur. Takımlar sahanın farklı mevkilerinde görev yapan ve farklı görevler üstlenen on birer oyuncudan oluşur (Hurley, 2011). Kuralların basit ve dünya genelinde aynı olması, pahalı ve ulaşılamaz malzeme yapısına sahip olmaması ve her yerde oynanabilir olması futbolun çekiciliğini artırmaktadır (Dever, 2010).

Futbolcu, takım olgusunu oluşturan ve performans sergileyen en önemli unsurdur. Futbolcunun yetenekleri ve psikolojik özellikleri, takım içinde etkileşim ve iletişim kurma becerileri, takımın performansının çekirdeğini oluşturur. Futbol oyunu, oyun içinde çabuk karar vermeyi ve taktik görevlerin yerine getirilişinde sorumluluk yüklenen davranışları gerektiren bir oyundur. Futbol oynayan oyuncuların kurallara ve hakem kararlarına karşı tutumları oluşturdukları karakterle ilişkilendirilebilir. Takımın her mevkiinde oynayan oyuncuların, futbol bilgileri, deneyimleri, kişilikleri, birbirleri ile ilişkileri başarı elde edebilmek için çok önemlidir (Başer, 1994).

2.2.Sportmenlik

Sportmenlik, erkek veya kadın fark etmeksizin tüm sporcuların sergilemesi beklenen tutum ve davranışlar olarak açıklanabilir. Bir başka terimle mağlup olsa da centilmenlikten ödün vermeyen, kurallara uymaya gayret gösteren, hileye başvurmada kazanma çabası içerisinde olan, rakibine saygı gösteren ve olumlu yönde davranan birey olarak açıklanabilir. İyimserlik, alçakgönüllülük, mütevazilik, paylaşımcı, saygılı gibi kişilik özelliklerini kapsamaktadır. Oyun nabzını yükselterek şiddete ve hileye yönelmektense, kurallara uyarak

ılımlı bir tavır sergileyerek oyun nabzını düşürmek ve hakkaniyeti gözetmek sportmenliğin hedefleri arasında gösterilebilir (Haynes, 2002).

Sportmenlik, sporun içerisinde barındırdığı ahlaki bir tutumdur. Sporcuların rakiplerine istemsizce faul yapmaları akabinde rakibine durumunu sormaları, hatta özür dilemeleri, hakemlerin lehine veya aleyhine verebileceği yanlış kararları düzeltme çabaları, rakiplerinin sağlıklarını riske atacak tutum ve hareketlerden kaçınmaları, skor avantajını sağladıkları maçlarda antrenörler veya takım arkadaşları tarafından istenilen vakit geçirme gibi olumsuz davranışlardan uzak durmaları yönünde uyarması, yapılan spor kapsamında belirlenmiş oyun kurallarına uyarak etmeleri gibi bazı sportmence davranışlar örnek olarak gösterilebilir (Erdemli, 2008).

Sportmenlik, ahlakı güzel, saygılı, insanlara fayda sağlayan, güçlü bir fiziğe sahip olmak ve cesaretli yurtsever olarak açıklanmaktadır. Sportmen bir sporcu fiziksel, duygusal ve bedensel olarak kendini geliştirmiş olmalı. Sportmenlik, yanlış verilmiş bir karar sonrası elde edilen avantajı veya galibiyeti kabul etmek yerine müsabakayı kendi mücadelesiyle kaybetmeyi veya kazanmayı tercih ederek erdemli davranış sergilemek olduğu ifade edilmektedir (Konter, 2006). Bununla birlikte galip geldikten sonra kibirli davranışlar sergilememek, tahrik etmeden ve kışkırtmadan uzak tavırlar sergileyerek sevinmek ve alınan bir mağlubiyet sonrası sakin kalarak sakin tavır ve tutum sergilemek sportmenliğin göstergesidir (Voigt, 1998).

2.3.Sportmenliği Etkileyen Bazı Kavramlar

2.3.1.İnanç

İnanç dürüstlüğü kabul edilmiş olan düşünceler olarak tanımlanmaktadır. İnançlar birden çok görüş açısı ile psikolojik ün şeklinde karışık bir yapıya sahiptir. Bunla birlikte kabul edilen düşünceler gibi bilişsel oluşumları içeren kavram inançlardır. Üç ayrı bölümden oluşan inanç kavramının birincisi olarak; varoluşçu ve betimsel inançlar olarak gösterilebilir. Deneyimlerden yola çıkan insanlar inançları doğru ve yanlış olarak seçim yapabilir. İkinci olarak değerlendirmeci inançlar olarak tabir edilebilir. Değerlendirmeci inançlar, nesnelerin üzerinde negatif veya pozitif hükümlerin verilmesini kapsamaktadır. Üçüncü ve son bölüm ise yasaklayıcı inançlar olarak tabir edilmektedir. Tercih edilebilen veya tam tersi edilemeyen davranışları ve yargıları içeren yasaklayıcı inançlar ile birlikte bu üç inanç kavramı, insanların ahlaki boyutlardaki yargılamalarını ortaya çıkarmaktadır.

Spor yapan bir birey kazanma hırsı ile birlikte ahlaki boyutlara ve sportmenliğe aykırı harekette bulunma girişimi gösterdiğinde; birey yapmış olduğu hareketin ahlaki boyutlara ve sportmenliğe aykırı olduğunu hissetmekte ve idrak etmektedir fakat galip gelme ve kazanma hırsı kişide üstün gelmektedir. (Elendu & Dennis, 2017).

2.3.2.Tutumlar

Tutum, dolaylı olmayan bir şekilde gözlem yapılabilecek bir nitelik olmamaktadır. Aynı zamanda insanlarla ilgili gözlem yapabilecekleri değerlerinden çıkarım elde edilebilen, kişiye özgü eğilim olarak kabul edilmektedir. Tutumlar, üzerine gözlem yapılarak ortaya sunulan davranış değil de davranışları hazırlayan bir eğilim olarak tanımlanmaktadır. Tutumlar bireylerin duygu ve düşüncelerini, davranışlarını kapsamaktadır. Tutumlar, nesneler ve olaylarla ilgili olarak değerlendirici çıkarımlarda bulunulması şeklinde meyilleri ve duyguları içermektedir. Tüm tutumların ufak alt boyutları, ahlaki tutumlar olarak incelenmektedir. Ahlaki olarak tutumlar önem gösteren bir kavram olarak ele alınmaktadır. Ahlaki tutumlara örnek gösterilecek olursa; politika boyutunda olan tartışmalar, farklı insanların inandıkları dinler, kültürel değerleri ve cinsel eğilimlere yönelik tutumlar gösterilebilmektedir (Elendu & Dennis, 2017).

2.3.3.Ahlak

Ahlak ve değer kavramları birbirleri ile yakinen ilişkilidir. Futbolcuların futbol müsabakalarına katılmak ve başarılar elde etmek hayatlarında çok büyük önem arz ettiğinden dolayı gösterilen efor ve çaba öfkeye sebep olabilmektedir. Öfke gibi farklı duyguları yönetebilmek futbolcunun ahlaki değerlere vermiş olduğu önemi ve kendi ahlaki tutumu konusunda bilgi verebilmektedir. Yapılan herhangi bir doping testinin pozitif çıkması futbolcu için büyük bir hayal kırıklığı oluşturabilir. Ahlaki değerler olarak sarsılan futbolcu ahlak kavramının farkına varmaktadır (Elendu & Dennis, 2017).

2.3.4.Değerler

Değer kavramı, Rokeach tarafından, kişilerin olması gerektiği gibi hareket etme şekilleri ile yaşamlarına dair amaçlarına yönelik inançları olmasıyla hayatlarına yol göstermekte olan çok boyutlu standartları olarak açıklanmıştır. Bireylerin temel gereksinimi olduğundan dolayı değer, duyuşsal ve motivasyonel olarak yaşamları süresince önemli bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Kişilerin özgür ihtiyaçlarının yanında sosyal ve geleneksel olarak gereksinimlerini de kapsamaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde değer kavramı; araç

olarak kullanılan ve amaç edinilen şeklinde iki aşama olarak ele alınmaktadır. Bununla birlikte değer kavramı kendi içinde sosyal ve kişisel olarak da ayrılmaktadır (Elendu & Dennis, 2017).

2.4.Futbolda Sportmenlik

Tüm dünyaca büyük bir ilgi ile takip edilen Futbol, spor branşları arasında en popüler branş olarak kabul görmektedir. Bu durumun en belirgin örneklerinden biri olarak futbol oyununun izleyen ve icra eden herkese çeşitli duygular yaşatmasıdır. İzleyici kitlesi olarak dünya ve ülkemizde futbol en büyük kitleye sahip branştır. Futbol iki temel unsura dayanan bir oyundur. Bu unsurlardan biri rakibin ataklarını savunarak kalesinde gol görmemek, bir diğeri ise takımlarının lehine ataklar yaparak bu atakları gole çevirmektir. Bu unsurlar haricinde önemli noktalardan bir diğeri ise, müsabaka kurallarını tanıyıp bu kurallara uygun davranmaktır (Konter, 1996).

Sportmenlik, öğrenilmesi mümkün ve verilecek eğitimler ile öğrenilebilen bir kavramdır. Futbolda kazanma hırsı, kazanılan müsabakalar sayesinde itibar edinme, kendini kanıtlama ve maddi kazanç elde etme gibi edinimlere bağlı olarak ilerlemekte ve artmaktadır. Bu kazanımlar oyuncuların ve teknik ekibin hakemin yapmış olduğu bir hatadan faydalanma, aldatmaya yönelik hareketler sergileme ve kandırma gibi yanlış olarak kabul edilen davranışların artmasına sebep olmaktadır. Bu tarz yanlış kabul edilen davranışlar futbolda sportmenlik kavramına dahil olmayan davranışlar olarak kabul görmektedir. Bu davranışların artması ile birlikte sportmenlik oyun içi ve dışında etkisini kaybetmekte, maç öncesi yapılan hazırlıklarda ve müsabaka süresince adil olmayan bir şekilde kazanmaya yönelik sergilenen davranışlar içinde bulunma hedefleri oluşturulmaktadır. Oyun kurallarını müsabaka hakemlerinin görmeyeceği bir anda ihlal etme ve rakip oyuncuları sportmenliğe aykırı olarak kabul edebileceğimiz ortamı gererek yıldırma politikası uygulama gibi sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Bu davranışlar sportmenliğe ve profesyonelliğe uygun olmayan şeyler ortaya çıkarmaktadır (Yıldıran, 2004).

Verilen tüm olumsuz örneklerin yanında bir de sportmen bir tutum sergileyen oyuncu ve teknik ekip grubu bulunmaktadır. Teknik ekibin önde oldukları veya avantaj elde ettikleri müsabakalarda oyuncularını zaman geçirmeye teşvik etmek yerine nizami olarak oynamaya yönlendirmeleri, futbolcuların ise topun oyun dışı olduğu durumlarda eğer top kendisinden çıktı ise ve yanlış karar çıktıysa bu hatayı hakeme belirterek düzeltmeleri ve taraftar gruplarının aynı ortamda takımlarına destek vererek müsabakaları takip etmeleri

sportmenliğe örnek davranışlar olarak gösterilebilir. Bu tarz davranışlar altyapıda yetişen futbolcuların da sportmence mücadele etmeleri gerektiğini benimsemelerini sağlar. Altyapıdan bu düstur ile yetişen oyuncuların müsabakaları mutlu ve huzurlu bir şekilde ilerler (Yıldıran, 2004).

2.5.Düşünmenin Tanımı

İnsanı diğer varlıklardan ayıran en temel özellik düşünebilme becerisidir. İnsanı diğer canlılardan önemli kılan düşünme, ilk insandan itibaren var olan ve hayatları süresince değişim göstererek geliştirilebilen bir kavramdır (Fisher,2011). Başka bir deyişle düşünme, insanların iletişim kurabilme ve sosyalleşmesini sağlayan en temel unsurdur (Hançerlioğlu, 2015). İnsan doğumuyla birlikte düşünme kavramına sahiptir ve bu sahip olduğu kavramı zaman geçtikçe çeşitli faktörlerden etkilenerek geliştirmektedir. Düşünme, insanların var olan bilgiyi ve tecrübe edinilmiş bilgileri yeni ve farklı bir durumla karşılaştığı zaman bu durumun çözümü amaçlı kullanabilmelerini sağlamaktadır. Var olan bir sorunun çözümünde edinilmiş bilgileri günümüze taşıyıp ilişki kurarak çözüme ulaşmasında önemli bir paya sahiptir. Öyle ki düşünme insanların edinileni günümüze taşıyabilmesidir (Mckendree, Small, Stennig & Conlon, 2002).

İnsanların yaşadığı durumları anlayabilmesi, bir sorun ile karşılaştığı zaman bu sorunların giderilmesi, yaşantısını etkileyen olumsuz faktörlerin farkına varabilmesi gibi tavırları düşünme sayesinde yapabildiği bilinmektedir (Kurnaz, 2013). Düşünme hayatın her noktasında kullanılan zihinsel ve bilişsel bir süreç olarak görülür. Düşünme insan için bir temel ihtiyaçtır. Çünkü insanın hayatı boyunca çeşitli ihtiyaçlarını giderebilmesi için düşünebiliyor olması temel faktördür. Herhangi bir sorunun çözümünde, bir kavramın öğrenilip değerlendirilmesinde, psikolojik herhangi bir sorunda insan temel ihtiyacı olan düşünmeye başvurmaktadır. Akıldan geçirilen her şey düşünmeye örnek teşkil eder (Dewey, 1997).

Hayatımızın anlam ve değer kazanmasını sağlayan en önemli faktör düşünme becerimizdir. Düşünme becerisi gelişmiş olan insanların, karşılaştıkları problemleri çözüme kavuşturması, hayatı daha anlamlı yaşaması, başarısızlıktaki temel faktörleri tespit edebilmesi ve başarıya giden yolu belirlemesi daha olağandır (Chaffee, 2012).

Daha kapsamlı açıklamak gerekirse Paul ve Elder (2002)'in yaptıkları bir çalışmada düşünme kavramının duygu, istek ve düşünce terimlerini içerdiğini vurgulamışlardır. Bu terimlerden düşünce için olaylardan anlamlar üretmek ve yaşama anlam kazandırmak

olduğunu belirtmişlerdir. Bir diğer terim olan duygu için ise düşünce sayesinde meydana getirilen anlamları izleyebilmek ve değerlendirebilmek olduğunu söylerken istek için ise insanların faaliyete geçmek için ihtiyaç duydukları enerjinin sağlanması olarak belirtmişlerdir.

2.6.Eleştirel Düşünme

Kelime olarak Yunanca'da kritikos kelimesinden gelen, İngilizce kelime karşılığı ise critical olan eleştirel kelimesi dilimizde ise kritik ve eleştiri özelliği barındıran anlamına gelmektedir.

Alan yazın incelendiğinde eleştirel düşünme ile ilgili birçok tanımlama bulunmaktadır. Chance (1986), eleştirel düşünmeyi gerçekleri analiz etme, fikirler üretip düzenleme, fikirleri savunma, karşılaştırma yapma, çıkarımlar yapma, savları değerlendirme ve problem çözme becerilerinin bir bütünü olarak betimlemiştir. Halpern (1996) eleştirel düşünmeyi, beceri ve strateji bileşimi olan bir düşünme yöntemi olarak tanımlamıştır. Watson ve Glaser eleştirel düşünmeyi bireyin varsayımları, saklı inanç, değer ve tutumları belirleme yeteneği olarak tanımlamışlardır. Bailin (1997) ve Mertes (1991) ise eleştirel düşünmeyi mantıklı düşünme ve hareket etmeyi sağlayan pek çok yansıtıcı beceri ve eğilimlerin kullanılarak, bilgi ve yaşanmışlıkların değerlendirildiği ya da yorumlandığı bilinçli ve istemli bir süreç olarak tanımlamışlardır (Akt. Schneider & Stier, 2009).

Özden'e (2005) göre problem çözme, eleştirel düşünme, okuduğunu anlama, yazma, bilimsel düşünme, yaratıcı düşünme ve yaratıcı problem çözme becerilerinin düşünme becerisini oluşturduğu ifade edilmektedir (Özden, 2005). Başka bir çalışmada ise Beyer problem çözme, karar verme ve kavramsallaştırma becerileri, eleştirel düşünme becerileri ve bilgiyi işleme becerilerinin düşünme becerisini oluşturduğunu savunmaktadır (Seferoğlu & Akbıyık, 2006). Düşünme becerisini oluşturduğu beyan edilen bu açıklamalar incelendiğinde bazı benzerlikler göze çarpmaktadır. Bu benzerlikleri problem çözme ve karar verme becerileri oluşturmaktadır. Bu beceriler akabinde ise edinilen bilgi üzerinde yoğunlaşarak var olan bir soruna karşı çözüm bulma becerisi öne çıkmaktadır (Saçlı, 2008).

Eleştirel düşünme eğilimi sergileyen insanlar problem çözme ve karar vermek adına daha motive oldukları görülmektedir. Eleştirel düşünme bir durumun sentez, analiz ve değerlendirmenin bilişsel bir parçasını kapsar. Eleştirel düşünme ve eleştirel düşünmeye yatkın olmak birbirleri ile ilişkili iki kavramdır. Sporcuların, öğrencilerin daha kapsamlı olarak insanların eleştirel düşünme becerisini göstermeleri için eleştirel düşünmeye yatkın

olmalıdır. Fakat her insan aynı yatkınlığı gösteremeyebilir. Bazı insanlar bir konuya karşı güçlü yatkınlık gösterirken bazı insanlar ise konu hakkında yatkınlık gösteremeyebilirler (Walker, 2005).

2.7.Eleştirel Düşünme Becerisi

İnsanın eğilim ve öğrenmesi ile doğru orantılı olarak, bir başarı elde etme, yapacağı işi amacına hitap edecek şekilde yapma ve sonlandırma beceri olarak tanımlanmaktadır. İnsanların eleştirel düşünme sergilemeleri için bazı beceri ve eğilimlere sahip olması beklenir. Bu eğilimlerin neler olduğunu, Facione önderliğinde Amerikan Felsefe Derneği'nin hazırladığı Delphi Projesi ile belirtmişlerdir. Bu projenin içeriğinde eleştirel düşünmenin ne anlam ifade ettiği, eleştirel düşünmenin beceri ve eğilimlerinin ne oldukları yer almaktadır. Bu projede Facione ve diğerleri eleştirel düşünmenin 7 farklı eğilim ve beceri gerektirdiğini öne sürmüşlerdir. Bu eğilim ve beceriler şunlardır (Kurnaz, 2013):

1. Meraklılık: İnsanların bilgiyi edinmek için meraklı olması ve heves göstermesi.
2. Açık Fikirlilik: İnsanların önyargı gösterdikleri durumlar fark etmeleri ve zıt görüşlere açık yapıya sahip olması.
3. Sistematiiklik: Bir araştırma sırasında derli toplu ve belirlenen yol izlenerek hareket edilmesi.
4. Analitiklik: Sorgulamaya eğilim gösteren çözüme ulaşmak için delillerden faydalanması, çözüm üretirken karşılaşılabileceği sorunları ön görebilmesi, sorunları gidermek için tetikte olması.
5. Doğruyu Aramak: Herhangi bir konu üzerinde en güvenilir bilgilere ulaşmak için çaba göstermesi, soru sormak için özgüvenli olması, sonuçlar daha önce ulaşılan sonuçlar ile örtüşmese de çalışmada dürüst davranması.
6. Kendine Güven: İnsanların vermiş oldukları mantıklı kararların yanlış olmadığına inanması, çözüm üretme konusunda çevresindekilere öncülük yapması.
7. Olgunluk: Yapılan kötü problemler ile ilgili sakin ve mantıklı düşünmesi, problemlere karşı sakin tutumu, problemlere karşı çözüm yollarının birden çok olması, çözüm yolunda mantıklı ve kanıtlara inanarak ilerlemesi.

Ülkemizde uygulanan eğitim sisteminin hedeflediği temel unsurlardan biri eğitim gören ve eğitimcilerin eleştirel düşünme becerisine sahip olmasıdır (Kurnaz, 2013). Eleştirel düşünme becerilerini Kökdemir (2003) ise şu maddelerle açıklamaktadır:

- Ulaşılan bilginin kökünün güvenilirliğini sorgulaması.
- Gerçek ve gerçek dışı bilgilerin ayırt edilebilmesi.
- Yanlışın ve yapılan hataların bilincinde olunması.
- Karmaşık ve istikrarsız kararların tespit edilmesi.
- Jest ve mimikler ile birlikte sözlü iletişimde becerikli olunması.
- Kişisel düşüncelerinin bilincinde olması.

2.8.Spor Alanında Eleştirel Düşünme Becerisinin Önemi

Alan yazın incelendiğinde eleştirel düşünme ile ilgili çalışmalara sıklıkla rastlansa da içerik olarak değerlendirildiğinde genel olarak bilişsel gelişim kavramını barındırdığı görülmektedir. Bunun yanında spor, sporcu, antrenör, beden eğitimi gibi kavramlara da yani eleştirel düşünmenin psikomotor gelişimlere nasıl etki ettiğinin de araştırılması gereken bir başlık olduğu vurgulanmıştır. Spor branşlarını ve eğitimde beden eğitimi derslerini içeren başlıkların eleştirel düşünme ile bir araya gelmemesi eleştirel düşünmenin bu yöndeki etkisi düşünüldüğünde tartışma kısmını yetersiz bırakmaktadır (Saçlı, 2008).

Literatürdeki eksiklik olarak görülen bu konu ele alındığında eğitimde olduğu gibi spor branşlarında da eğitmen rolündeki antrenörler eleştirel düşünme becerisi taşıyor ise sporcularına bu beceriyi kazandırma hususunda önemli zorluklar yaşayacaktır. Sporcuların ise bu beceriyi öğrenip geliştirmemesi durumunda da antrenmanda uygulayacakları programın mantık çerçevesinde ve faydalı olup olmadığı konusunda fikir sahibi olması gayet zor olacaktır. Aynı şekilde müsabaka sırasında yapmış olduğu herhangi bir hatanın farkına vararak düzeltme konusunda da eleştirel düşünme becerisinin oluşmaması sporcuya fayda sağlamayacaktır. İnsanların zihninden geçenler, düşünerek elekten geçirildikten sonra fiiliyata erer. Sporcuların empati duygusuna sahip olmaları, hileden uzak adil bir performans sergileme çabaları, takımdaki arkadaşlık kavramına verdikleri önem eleştirel düşünme becerilerine sahip olmaları ile yakından ilgili olduğu vurgulanmaktadır. Bu durum ise eleştirel düşünme becerileri olarak tanımlanan problem çözme, karar verebilme ve öngörülebilir hareket edebilme becerilerinin direkt eleştirel düşünceleriyle alakalı olmasından kaynaklıdır (Beyleroğlu & Gülle, 2017, s. 39).

Eleştirel düşünme becerilerine sahip olan spor paydaşlarının, diğer paydaşlar ile kıyaslandığında avantajlı olmalarının ana maddeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Yapılan spora hitap eden teknik taktiğin belirlenmesinde önemli rol oynar.
- Takım sporlarında oyuncu belirlenmesinde faydası vardır.
- Antrenmanlarda ve performans sırasında dikkat edecekleri hususlar konusunda oyunları yönlendirir.
- Duygu ile hareketi değil de mantıkla alınmış kararlar ile hareket etmeyi önerir.
- Karşılaşılabacak hatalara karşı alternatif çözüm yolları oluşturmayı amaç edinmiştir.
- Sporcuların farklı din, mezhep ve kültürlere uyum sağlayabilmesine eleştirel düşünme yardım eder.
- Eleştirel düşünmeye sahip oyuncular oluşan olumsuzluklar ile mücadele edebilme hususunda avantajlıdırlar.
- Düzenli ve istikrarlı çalışarak disiplinli bir sporcu olmasının sağlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırma, genel tarama ve karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli çerçevesinde tasarlanmıştır. “Genel tarama modeli” halen veya geçmişte var olan bir durumu mevcut hali ile betimlemeyi amaç edinen bir araştırma yaklaşımı olan tarama modelinden, Evrenle ilgili genel bir yargıya varmak amacıyla çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evreni hepsi veya ondan alınacak bir grup, örneklem veya örnek üzerinden gerçekleştirilen tarama türünü ifade eder (Karasar, 2008).

İlişkisel tarama modelleri iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişimin derecesini ve/veya varlığını tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelleridir. İlişkisel taramanın karşılaştırmalı ve korelasyonel tarama şeklinde iki çeşidi bulunmaktadır. Karşılaştırma yoluyla ilişkinin belirlenmesi en az iki değişken üzerinden yapılır. Bu iki değişkenden biri “bağımsız değişken”dir ve gruplar bu değişkene göre oluşturulur. Diğer değişken ise “bağımlı değişken”dir ve değişkenler arasında bir farklılık olup olmadığı bu değişken üzerinden incelenir (Karasar, 2008).

3.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın sınırlandırılmış çalışma evrenini Aksaray, Nevşehir ve Osmaniye’de futbol oynayan amatör futbolcular oluşturmaktadır (n=5409). Araştırmanın örneklem grubunu ise Aksaray, Nevşehir ve Osmaniye’de 16 ve üzeri yaşında futbol oynayan (n=381) futbolcu oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme belirleme işlemi küme örnekleme ile yapılmıştır. Örnekleme tekniklerine göre, 10000 eleman büyüklüğünde bir evren 370 elemanla temsil edilmektedir (Cohen, Manion & Morrison, 2002). Buradan hareketle 381 katılımcının evreni temsil ettiği söylenebilir.

3.3.Veriler Toplama Araçları

Bu çalışmada; verileri toplamak için “Kişisel Bilgi Formu”, eleştirel düşünme becerilerini belirlemek amacıyla “Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi” ve sportmenlik yönelimlerini belirlemek amacıyla “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda katılımcılara yaş, futbol oynadığı kategori, mevki, il, sporculuk deneyim süresi, oynadığı müsabakalarda sarı veya kırmızı kart görme durumu, oynadığı takımdan maddi ve manevi olarak memnun olma durumuna yönelik sorular sorulmuştur.

3.3.2. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Bu çalışmada Vallerand ve diğerleri (1997) tarafından geliştirilmiş, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Balıkcıkanlı (2010) tarafından yapılmış “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale-MSOS)” kullanılmıştır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği (MSOS) 25 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Orijinal MSOS’un alt boyutlarını; Sosyal Normlara Uyum, Kurallara ve Yönetime Saygı, Sporda sorumluluklara bağlılık, Rakibe Saygı ve son olarak Negatif Yaklaşımlar oluşturmaktadır. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği’nde bulunan 25 madde 5 alt boyuta ait ilk faktör analizi sonucunda “Negatif Yaklaşımlar” boyutunda bulunan 5 maddenin (Madde 5, 10, 15, 20, 25) çalışmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan ikinci faktör analizinde çalışmaya bu alt boyut eklenmemiştir. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği’nin Türkçe versiyonu 4 faktörlü bir yapıya ve 20 maddeye sahiptir. Cronbach Alpha değerleri ise; Faktör 1 (Sosyal Normlara Uyum) 0,86; Faktör 2 (Kurallara ve Yönetime Saygı) 0,83; Faktör 3 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık) 0,91; Faktör 4 (Rakibe Saygı) 0,82’dir. Analizler sonucunda değerler .82 ve .91 arasında değişmekte ve yüksek derecede güvenilir düzeydedir. (Balıkcıkanlı, 2010).

3.3.3. Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi

Bu çalışmada Facione (1990) tarafından geliştirilmiş ve Kökdemir (2003) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan “Kalifornia Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği (The California Critical Thinking Disposition Inventory) de baz alınarak Sarıgöz (2014) tarafından yeni bir ‘Eleştirel Düşünme Anketi’ geliştirilmiş ve araştırmada kullanılmıştır. Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi 5’li likert türünde (1) Kesinlikle Katılıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum ve (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde 22 maddeden oluşmaktadır. Anketin Cronbach Alpha iç güvenilirlik katsayısı 0,80 olarak tespit edilmiştir. Analizler sonucunda ölçeğin güvenilir düzeyde olduğu söylenebilir (Sarıgöz, 2014).

3.4.Verİ Toplama Süreci / İşlem Yolu

Araştırma için uygulamaya başlamadan önce Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan “Etik Kurul Raporu” alınmıştır (EK4). Bu çalışma Helsinki bildirgesi ilkeleri çerçevesinde yapılmıştır. Araştırmada veriler elektronik ortamda doldurulabilecek şekilde uygulanmıştır. Elektronik ortamda doldurulan verilere katılımcıların online sistemde sunulan bilgilendirilmiş onam formunu okuyup araştırmaya katılmayı onayladıklarına dair ilgili kutucuğu işaretlemeleri gerekli görülmüştür.

Araştırmaya Dâhil Olma Kriterleri

- Amatör Lig ve Bölgesel Amatör Lig düzeylerinde aktif futbol oynamak.
- Çalışmada kullanılacak anket formu dahil edilme kriterlerine uyan, gönüllü katılım formuna onam vermiş olmak.

3.5.Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri sayısal değişkenler için ortalama, standart sapma ile kategorik değişkenler için frekans ve yüzde analizi ile verilmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılım testi Shapiro Wilk testi ile incelenmiştir. Bu değişkenlerin katılımcıların demografik özelliklerine göre karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve t testi kullanılmıştır. Ayrıca eleştirel düşünme becerileri anketi ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analizler SPSS 22.0 programı yardımıyla gerçekleştirilmiştir. $p < 0,05$ anlamlılık seviyesi seçilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Katılımcıların %57,2'si 16-18 yaş aralığında, %14,7'si 19-22 yaş aralığında, %7,1'i 23-25 yaş aralığında, %7,3'ü 26-28 yaş aralığında, %13,6'sı ise 29 ve üzeri yaş aralığındadır. Çalışmaya katılan amatör futbolcuların %11,5'i kaleci, %33,1'i savunma oyuncusu, %26,8'i orta saha oyuncusu ve %28,6'sı hücum oyuncusu olduğunu belirtirken %72,2'si amatör ligde oynadığını %27,8'i ise bölgesel amatör ligde oynadığını bildirmiştir. Katılımcıların illere göre dağılımları incelendiğinde ise %40,7'si Aksaray'da, %31,0'ı Nevşehir'de ve %28,3'ü Osmaniye'de yaşadığını belirtmiştir. Çalışmaya katılanların %27,8'i 1-3 yıl, %34,1'i 4-6 yıl, %38,1'i 7 ve üzeri yıl deneyime sahip olduğunu belirtirken %61,9'u takımdaki süresinin 1-2 yıl olduğunu, %17,6'sı 3-4 yıl olduğunu, %20,5'i ise 5 yıl ve üzeri olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %39,6'sı sarı/kırmızı kart görmediğini bildirirken %27,3'ü ise takımdan memnun olmadığını bildirmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Katılımcıların Bazı Demografik Özellikleri

		N	(%)
Yaş	16-18 Yaş	218	(57,2)
	19-22 Yaş	56	(14,7)
	23-25 Yaş	27	(7,1)
	26-28 Yaş	28	(7,3)
	29 ve üzeri	52	(13,6)
Kategori	Bölgesel Amatör Lig	106	(27,8)
	Amatör Lig	275	(72,2)
Mevki	Kaleci	44	(11,5)
	Savunma	126	(33,1)
	Orta Saha	102	(26,8)
	Hücum	109	(28,6)
İl	Aksaray	155	(40,7)
	Nevşehir	118	(31)
	Osmaniye	108	(28,3)
Deneyim	1-3 Yıl	106	(27,8)
	4-6 Yıl	130	(34,1)
	7 ve üzeri	145	(38,1)
Takım Süre	1-2 Yıl	236	(61,9)
	3-4 Yıl	67	(17,6)
	5 Yıl ve Üzeri	78	(20,5)
Sarılı/Kırmızı Görme	Evet	230	(60,4)
	Hayır	151	(39,6)
Takım Memnuniyet	Evet	277	(72,7)
	Hayır	104	(27,3)

Tablo 2: Eleştirel Düşünme Becerileri Anketine Verilen Yanıtların Tanımlayıcı Özellikleri

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum N (%)	Katılmıyorum N (%)	Kararsızım N (%)	Katılıyorum N (%)	Kesinlikle Katılıyorum N (%)	Ort±SS
E1	13 (3,41)	22 (5,77)	93 (24,41)	153 (40,16)	100 (26,25)	3,8 ± 1
E2	7 (1,84)	7 (1,84)	28 (7,35)	171 (44,88)	168 (44,09)	4,28 ± 0,82
E3	5 (1,31)	3 (0,79)	33 (8,66)	133 (34,91)	207 (54,33)	4,4 ± 0,79
E4	7 (1,84)	6 (1,57)	30 (7,87)	145 (38,06)	193 (50,66)	4,34 ± 0,84
E5	26 (6,82)	37 (9,71)	115 (30,18)	111 (29,13)	92 (24,15)	3,54 ± 1,16
E6	9 (2,36)	5 (1,31)	19 (4,99)	152 (39,9)	196 (51,44)	4,37 ± 0,83
E7	121 (31,76)	98 (25,72)	59 (15,49)	55 (14,44)	48 (12,6)	2,5 ± 1,39
E8	20 (5,25)	23 (6,04)	50 (13,12)	124 (32,55)	164 (43,04)	4,02 ± 1,13
E9	15 (3,94)	23 (6,04)	67 (17,59)	154 (40,42)	122 (32,02)	3,91 ± 1,04
E10	12 (3,15)	16 (4,2)	98 (25,72)	115 (30,18)	140 (36,75)	3,93 ± 1,04
E11	16 (4,2)	34 (8,92)	108 (28,35)	134 (35,17)	89 (23,36)	3,65 ± 1,06
E12	15 (3,94)	31 (8,14)	67 (17,59)	154 (40,42)	114 (29,92)	3,84 ± 1,06
E13	33 (8,66)	37 (9,71)	75 (19,69)	115 (30,18)	121 (31,76)	3,67 ± 1,26
E14	7 (1,84)	5 (1,31)	35 (9,19)	156 (40,94)	178 (46,72)	4,29 ± 0,83
E15	9 (2,36)	4 (1,05)	39 (10,24)	145 (38,06)	184 (48,29)	4,29 ± 0,87
E16	6 (1,57)	12 (3,15)	84 (22,05)	169 (44,36)	110 (28,87)	3,96 ± 0,88
E17	8 (2,1)	5 (1,31)	31 (8,14)	161 (42,26)	176 (46,19)	4,29 ± 0,84
E18	8 (2,1)	20 (5,25)	82 (21,52)	138 (36,22)	133 (34,91)	3,97 ± 0,98
E19	6 (1,57)	6 (1,57)	20 (5,25)	142 (37,27)	207 (54,33)	4,41 ± 0,8
E20	23 (6,04)	33 (8,66)	98 (25,72)	130 (34,12)	97 (25,46)	3,64 ± 1,13
E21	5 (1,31)	9 (2,36)	42 (11,02)	167 (43,83)	158 (41,47)	4,22 ± 0,83
E22	6 (1,57)	5 (1,31)	30 (7,87)	151 (39,63)	189 (49,61)	4,34 ± 0,81
Genel ortalama						3,99 ± 0,55
Cronbach's alpha						0,891

Tablo 2 incelendiğinde eleştirel düşünme becerileri genel puan ortalama ve standart sapması $3,99 \pm 0,55$ ve cronbach's alpha değeri ise 0,891 olarak belirlenmiştir. Eleştirel düşünme anketinden en yüksek puan ortalamasına sahip maddeler sırasıyla E19, E3 ve E6'dır. E19 maddesine katılımcıların %54,33'ü "kesinlikle katılıyorum" yanıtını verirken %3,14'ü

“kesinlikle katılmıyorum” veya “katılmıyorum” yanıtını vermiştir. E3 maddesine ise amatör futbolcuların %54,33’ü “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verirken %2,1’i “kesinlikle katılmıyorum” veya “katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Benzer şekilde E6 maddesine ise katılımcıların %51,44’ü “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verirken %3,67’si “kesinlikle katılmıyorum” veya “katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Eleştirel düşünme anketinden en düşük puan ortalamasına sahip madde ise E7 olarak belirlenmiştir. E7 maddesine katılımcıların %31,76’sı “kesinlikle katılmıyorum”, %25,72’si katılmıyorum yanıtını verirken %12,6’sı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir.

Tablo 3: Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği ve Alt Boyutlarına Verilen Yanıtların Tanımlayıcı Özellikleri

Alt boyutlar	Maddeler	Beni Hiç	Beni Çok	Beni	Beni	Beni Tam	Ort±SS
		Tanımlamıyor	Az Tanımlıyor	Kısmen Tanımlıyor	Oldukça Tanımlıyor	Olarak Tanımlıyor	
		N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	
Sosyal Normlara Uyum	S1	8 (2,1)	16 (4,2)	72 (18,9)	132 (34,65)	153 (40,16)	4,07 ± 0,97
	S5	18 (4,72)	18 (4,72)	84 (22,05)	113 (29,66)	148 (38,85)	3,93 ± 1,11
	S9	23 (6,04)	20 (5,25)	55 (14,44)	118 (30,97)	165 (43,31)	4 ± 1,16
	S13	11 (2,89)	10 (2,62)	52 (13,65)	110 (28,87)	198 (51,97)	4,24 ± 0,98
	S17	8 (2,1)	10 (2,62)	53 (13,91)	106 (27,82)	204 (53,54)	4,28 ± 0,94
	Alt boyut ortalaması						4,10 ± 0,83
Alt boyut cronbach's alpha						0,858	
Kurallara ve Yönetime Saygı	S2	10 (2,62)	21 (5,51)	90 (23,62)	130 (34,12)	130 (34,12)	3,92 ± 1,01
	S6	5 (1,31)	8 (2,1)	30 (7,87)	95 (24,93)	243 (63,78)	4,48 ± 0,83
	S10	2 (0,52)	10 (2,62)	44 (11,55)	98 (25,72)	227 (59,58)	4,41 ± 0,83
	S14	31 (8,14)	51 (13,39)	107 (28,08)	70 (18,37)	122 (32,02)	3,53 ± 1,28
	S18	12 (3,15)	18 (4,72)	64 (16,8)	117 (30,71)	170 (44,62)	4,09 ± 1,04
	Alt boyut ortalaması						4,09 ± 0,71
Alt boyut cronbach's alpha						0,739	
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	S3	5 (1,31)	3 (0,79)	20 (5,25)	48 (12,6)	305 (80,05)	4,69 ± 0,72
	S7	6 (1,57)	8 (2,1)	27 (7,09)	71 (18,64)	269 (70,6)	4,55 ± 0,84
	S11	5 (1,31)	4 (1,05)	29 (7,61)	85 (22,31)	258 (67,72)	4,54 ± 0,79
	S15	4 (1,05)	10 (2,62)	22 (5,77)	83 (21,78)	262 (68,77)	4,55 ± 0,81
	S19	5 (1,31)	4 (1,05)	14 (3,67)	80 (21)	278 (72,97)	4,63 ± 0,73
	Alt boyut ortalaması						4,59 ± 0,59
Alt boyut cronbach's alpha						0,809	
Rakibe Saygı	S4	11 (2,89)	12 (3,15)	45 (11,81)	106 (27,82)	207 (54,33)	4,28 ± 0,99
	S8	62 (16,27)	55 (14,44)	93 (24,41)	67 (17,59)	104 (27,3)	3,25 ± 1,42
	S12	10 (2,62)	8 (2,1)	48 (12,6)	97 (25,46)	218 (57,22)	4,33 ± 0,96
	S16	42 (11,02)	54 (14,17)	100 (26,25)	76 (19,95)	109 (28,61)	3,41 ± 1,33
	S20	37 (9,71)	39 (10,24)	70 (18,37)	74 (19,42)	161 (42,26)	3,74 ± 1,35
	Alt boyut ortalaması						3,80 ± 0,90
Alt boyut cronbach's alpha						0,788	
Genel ortalama						4,15 ± 0,63	
Genel Cronbach's alpha						0,912	

Çok boyutlu sportmenlik yönelimleri ölçeği puan ortalaması ve standart sapması 4,15±0,63 olarak, ölçeğin cronbach’s alpha değeri ise 0,912 olarak belirlenmiştir. Çok boyutlu

sportmenlik yönelimleri ölçeği alt boyutları sosyal normlara uyum, kurallara ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı için cronbach's alpha değerleri sırasıyla 0,8585; 0,739; 0,809 ve 0,788 olarak tespit edilmiştir. Sosyal normlara uyum alt boyutu puan ortalaması ve standart sapması $4,10 \pm 0,83$ olarak bulunmuştur. Sosyal normlara uyum alt boyutunda en yüksek ortalama S17 maddesinde ($4,28 \pm 0,94$); en düşük ortalama S5 maddesinde ($3,93 \pm 1,11$) elde edilmiştir. S17 maddesine katılımcıların %53,54'ü "beni tam olarak tanımlıyor" yanıtını vermişken %4,72'si "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok az tanımlıyor" yanıtını vermiştir. Benzer şekilde S5 maddesine katılımcıların %38,85'i "beni tam olarak tanımlıyor" yanıtını vermişken %9,44'ü "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok az tanımlıyor" yanıtını vermiştir. Kurallara ve yönetime saygı alt boyutu puan ortalaması ve standart sapması $4,09 \pm 0,71$ olarak bulunmuştur. Kurallara ve yönetime saygı alt boyutunda en yüksek ortalama S6 maddesinde ($4,48 \pm 0,83$); en düşük ortalama S14 maddesinde ($3,53 \pm 1,28$) elde edilmiştir. S6 maddesine katılımcıların %63,78'i "beni tam olarak tanımlıyor" yanıtını vermişken %3,41'i "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok az tanımlıyor" yanıtını vermiştir. Benzer şekilde S14 maddesine katılımcıların %32,02'si "beni tam olarak tanımlıyor" yanıtını vermişken %21,53'ü "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok az tanımlıyor" yanıtını vermiştir. Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puan ortalaması ve standart sapması $4,59 \pm 0,59$ olarak bulunmuştur. Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutunda en yüksek ortalama S3 maddesinde ($4,69 \pm 0,72$) elde edilmiştir. S3 maddesine katılımcıların %80,05'i "beni tam olarak tanımlıyor" yanıtını vermişken %2,1'i "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok az tanımlıyor" yanıtını vermiştir. Rakibe saygı alt boyutu puan ortalaması ve standart sapması $3,80 \pm 0,90$ olarak bulunmuştur. Rakibe saygı alt boyutunda en yüksek ortalama S12 maddesinde ($4,33 \pm 0,96$); en düşük ortalama S8 maddesinde ($3,25 \pm 1,42$) elde edilmiştir. S12 maddesine katılımcıların %57,22'si "beni tam olarak tanımlıyor" yanıtını vermişken %4,72'si "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok az tanımlıyor" yanıtını vermiştir. Benzer şekilde S8 maddesine katılımcıların %27,3'ü "beni tam olarak tanımlıyor" yanıtını vermişken %30,71'i "beni hiç tanımlamıyor" ve "beni çok az tanımlıyor" yanıtını vermiştir (Tablo 3).

Tablo 4: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması

Ölçekler ve alt boyutları	Yaş	Ort±SS	F	p
Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi	16-18 Yaş	3,94 ± 0,55	1,256	0,287
	19-22 Yaş	4,03 ± 0,62		
	23-25 Yaş	4,05 ± 0,28		
	26-28 Yaş	3,92 ± 0,53		
	29 ve üzeri	4,11 ± 0,51		
Sosyal Normlara Uyum	16-18 Yaş	4,05 ± 0,86	0,960	0,430
	19-22 Yaş	4,14 ± 0,8		
	23-25 Yaş	4,14 ± 0,82		
	26-28 Yaş	4,09 ± 0,96		
	29 ve üzeri	4,29 ± 0,61		
Kurallara ve Yönetime Saygı	16-18 Yaş	4,07 ± 0,76	0,212	0,932
	19-22 Yaş	4,07 ± 0,61		
	23-25 Yaş	4,16 ± 0,63		
	26-28 Yaş	4,16 ± 0,66		
	29 ve üzeri	4,1 ± 0,65		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	16-18 Yaş	4,64 ± 0,57 ^a	3,371	0,010*
	19-22 Yaş	4,61 ± 0,63 ^a		
	23-25 Yaş	4,75 ± 0,39 ^a		
	26-28 Yaş	4,36 ± 0,73 ^b		
	29 ve üzeri	4,4 ± 0,56 ^b		
Rakibe Saygı	16-18 Yaş	3,65 ± 0,92 ^b	5,015	0,001*
	19-22 Yaş	3,85 ± 0,83 ^{ab}		
	23-25 Yaş	3,84 ± 0,94 ^{ab}		
	26-28 Yaş	4,05 ± 0,99 ^a		
	29 ve üzeri	4,22 ± 0,62 ^a		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	16-18 Yaş	4,1 ± 0,65	0,770	0,545
	19-22 Yaş	4,17 ± 0,59		
	23-25 Yaş	4,22 ± 0,59		
	26-28 Yaş	4,17 ± 0,76		
	29 ve üzeri	4,25 ± 0,53		

*p<0,05

Ölçekler ve alt boyutlarından elde edilen puanların yaş gruplarına göre karşılaştırılması Tablo 4’de verilmiştir. Buna göre eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve kurallara ve yönetime saygı alt boyutu puanları yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Buna karşın sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları düşük yaş gruplarında daha yüksek iken ileri yaş gruplarında

daha düşüktür. Rakibe saygı alt boyutu puanları ise ileri yaş gruplarında daha yüksek iken 16-18 yaş aralığında çok düşüktür.

Tablo 5: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Mevkilerine Göre Karşılaştırılması

Ölçekler ve Alt Boyutları	Mevki	Ort±SS	F	p
Eleştirel düşünme becerileri anketi	Kaleci	3,97 ± 0,5	0,049	0,986
	Savunma	3,97 ± 0,45		
	Orta Saha	4 ± 0,66		
	Hücum	3,99 ± 0,55		
Sosyal Normlara Uyum	Kaleci	4,2 ± 0,74	0,391	0,760
	Savunma	4,09 ± 0,83		
	Orta Saha	4,14 ± 0,82		
	Hücum	4,05 ± 0,87		
Kurallara ve Yönetime Saygı	Kaleci	4,1 ± 0,63	0,214	0,887
	Savunma	4,1 ± 0,67		
	Orta Saha	4,11 ± 0,71		
	Hücum	4,04 ± 0,78		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Kaleci	4,6 ± 0,61	1,200	0,310
	Savunma	4,62 ± 0,56		
	Orta Saha	4,5 ± 0,62		
	Hücum	4,64 ± 0,57		
Rakibe Saygı	Kaleci	3,8 ± 0,87	0,948	0,418
	Savunma	3,82 ± 0,86		
	Orta Saha	3,89 ± 0,9		
	Hücum	3,69 ± 0,96		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	Kaleci	4,18 ± 0,56	0,216	0,885
	Savunma	4,16 ± 0,6		
	Orta Saha	4,16 ± 0,64		
	Hücum	4,11 ± 0,68		

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları oyuncuların mevkilerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir (p>0,05).

Tablo 6: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Kategorilerine Göre Karşılaştırılmasının T Testine Göre Açıklaması

Ölçekler Ve Alt Boyutları	Kategori	Ort±SS	t	p
Eleştirel düşünme becerileri anketi	Bölgesel Amatör Lig	3,99 ± 0,51	0,164	0,870
	Amatör Lig	3,98 ± 0,56		
Sosyal Normlara Uyum	Bölgesel Amatör Lig	4,13 ± 0,85	0,425	0,671
	Amatör Lig	4,09 ± 0,82		
Kurallara ve Yönetime Saygı	Bölgesel Amatör Lig	4,13 ± 0,68	0,780	0,436
	Amatör Lig	4,07 ± 0,72		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Bölgesel Amatör Lig	4,56 ± 0,64	-0,606	0,545
	Amatör Lig	4,6 ± 0,56		
Rakibe Saygı	Bölgesel Amatör Lig	3,76 ± 0,96	-0,598	0,550
	Amatör Lig	3,82 ± 0,88		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	Bölgesel Amatör Lig	4,15 ± 0,65	0,004	0,997
	Amatör Lig	4,15 ± 0,62		

Eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları oyuncuların kategorilerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 6).

Tablo 7: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Futbol Oynadıkları İllere Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması

Ölçekler Ve Alt Boyutları	İl	Ort±SS	F	p
Eleştirel düşünme becerileri anketi	Aksaray	4,01 ± 0,54	0,218	0,804
	Nevşehir	3,97 ± 0,45		
	Osmaniye	3,97 ± 0,64		
Sosyal Normlara Uyum	Aksaray	4,06 ± 0,85	0,792	0,454
	Nevşehir	4,1 ± 0,74		
	Osmaniye	4,19 ± 0,87		
Kurallara ve Yönetime Saygı	Aksaray	4,05 ± 0,7	2,242	0,108
	Nevşehir	4,02 ± 0,65		
	Osmaniye	4,21 ± 0,78		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Aksaray	4,68 ± 0,46 ^a	4,427	0,013*
	Nevşehir	4,47 ± 0,64 ^b		
	Osmaniye	4,59 ± 0,66 ^{ab}		
Rakibe Saygı	Aksaray	3,67 ± 0,95 ^b	4,903	0,008*
	Nevşehir	3,77 ± 0,81 ^b		
	Osmaniye	4,02 ± 0,89 ^a		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	Aksaray	4,11 ± 0,62	2,126	0,121
	Nevşehir	4,09 ± 0,58		
	Osmaniye	4,25 ± 0,68		

* $p<0,05$

Tablo 7 dikkate alındığında eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve kurallara ve yönetime saygı alt boyutu puanları oyuncuların oynadıkları illere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Bununla birlikte sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı alt boyutu puanları oyuncuların oynadıkları illere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanı Aksaray'daki amatör futbolcularda Nevşehir'deki amatör futbolculara göre daha fazladır. Rakibe saygı alt boyutu puanı ise Osmaniye ilinde oynayan amatör futbolcularda diğer illerde oynayan amatör futbolculara göre daha fazladır.

Tablo 8: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Deneyim Sürelerine Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması

Ölçekler Ve Alt Boyutları	Deneyim süreleri	Ort±SS	F	p
Eleştirel düşünme becerileri anketi	1-3 Yıl	3,91 ± 0,49 ^b	5,971	0,002*
	4-6 Yıl	3,95 ± 0,51 ^b		
	7 ve üzeri	4,07 ± 0,6 ^a		
Sosyal Normlara Uyum	1-3 Yıl	3,94 ± 0,89 ^a	3,160	0,044*
	4-6 Yıl	4,14 ± 0,78 ^{ab}		
	7 ve üzeri	4,2 ± 0,81 ^b		
Kurallara ve Yönetime Saygı	1-3 Yıl	3,94 ± 0,79	2,019	0,117
	4-6 Yıl	4,14 ± 0,64		
	7 ve üzeri	4,14 ± 0,69		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	1-3 Yıl	4,52 ± 0,64	1,259	0,285
	4-6 Yıl	4,62 ± 0,56		
	7 ve üzeri	4,62 ± 0,57		
Rakibe Saygı	1-3 Yıl	3,6 ± 0,89 ^b	5,361	0,005*
	4-6 Yıl	3,77 ± 0,91 ^{ab}		
	7 ve üzeri	3,97 ± 0,88 ^a		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	1-3 Yıl	4 ± 0,66 ^b	4,412	0,013*
	4-6 Yıl	4,17 ± 0,59 ^a		
	7 ve üzeri	4,23 ± 0,62 ^a		

* $p<0,05$

Eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların deneyim sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Deneyim süresi 1-3 yıl olan amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları diğer deneyim sürelerine sahip amatör futbolculardan daha düşüktür. Ayrıca, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları amatör futbolcuların deneyim sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 8).

Tablo 9: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Takımdaki Sürelerine Göre Karşılaştırılmasının Tukey Testi İle Açıklaması

Ölçekler Ve Alt Boyutları	Takımdaki süre	Ort±SS	F	p
Eleştirel düşünme becerileri anketi	1-2 Yıl	3,96 ± 0,5	0,680	0,507
	3-4 Yıl	4,05 ± 0,5		
	5 Yıl ve Üzeri	3,99 ± 0,69		
Sosyal Normlara Uyum	1-2 Yıl	4,05 ± 0,8 ^b	2,974	0,040*
	3-4 Yıl	4,27 ± 0,73 ^a		
	5 Yıl ve Üzeri	4,13 ± 0,97 ^{ab}		
Kurallara ve Yönetime Saygı	1-2 Yıl	4,02 ± 0,7 ^a	3,861	0,029*
	3-4 Yıl	4,24 ± 0,68 ^b		
	5 Yıl ve Üzeri	4,14 ± 0,76 ^{ab}		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	1-2 Yıl	4,57 ± 0,57	0,611	0,543
	3-4 Yıl	4,66 ± 0,51		
	5 Yıl ve Üzeri	4,6 ± 0,69		
Rakibe Saygı	1-2 Yıl	3,72 ± 0,87 ^a	3,325	0,037*
	3-4 Yıl	4,04 ± 0,75 ^b		
	5 Yıl ve Üzeri	3,84 ± 1,07 ^{ab}		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	1-2 Yıl	4,09 ± 0,6 ^a	3,142	0,044*
	3-4 Yıl	4,3 ± 0,53 ^b		
	5 Yıl ve Üzeri	4,18 ± 0,75 ^{ab}		

* $p<0,05$

Eleştirel düşünme becerileri ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık

göstermektedir ($p<0,05$). Takımdaki süresi 3-4 yıl olan amatör futbolcuların sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları takımdaki süresi 1-2 yıl olan amatör futbolculardan daha düşüktür (Tablo 9).

Tablo 10: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Kart Görme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasının T Testi İle Açıklaması

Ölçekler Ve Alt Boyutları	Kart görme durumları	Ort±SS	t	p
Eleştirel düşünme becerileri anketi	Evet	4,01 ± 0,55	1,308	0,192
	Hayır	3,94 ± 0,53		
Sosyal Normlara Uyum	Evet	4,09 ± 0,81	-0,449	0,654
	Hayır	4,13 ± 0,85		
Kurallara ve Yönetime Saygı	Evet	4,08 ± 0,65	-0,124	0,902
	Hayır	4,09 ± 0,8		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Evet	4,59 ± 0,58	-0,119	0,905
	Hayır	4,6 ± 0,6		
Rakibe Saygı	Evet	3,82 ± 0,89	0,577	0,565
	Hayır	3,77 ± 0,91		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	Evet	4,15 ± 0,59	-0,004	0,997
	Hayır	4,15 ± 0,68		

Eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların kart görme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 10).

Tablo 11: Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Amatör Futbolcuların Oynadıkları Takımlardaki Memnuniyet Durumlarına Göre Karşılaştırılmasının T Testi İle Açıklaması

Ölçekler Ve Alt Boyutları	Memnuniyet durumları	Ort±SS	t	p
Eleştirel düşünme becerileri anketi	Evet	3,99 ± 0,54	0,571	0,568
	Hayır	3,96 ± 0,56		
Sosyal Normlara Uyum	Evet	4,13 ± 0,81	0,851	0,395
	Hayır	4,05 ± 0,88		
Kurallara ve Yönetime Saygı	Evet	4,11 ± 0,7	1,361	0,174
	Hayır	4 ± 0,74		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Evet	4,61 ± 0,58	0,771	0,441
	Hayır	4,55 ± 0,6		
Rakibe Saygı	Evet	3,81 ± 0,88	0,397	0,692
	Hayır	3,77 ± 0,94		
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	Evet	4,16 ± 0,61	0,986	0,325
	Hayır	4,09 ± 0,68		

Eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe

saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki memnuniyet durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 11).

Tablo 12: Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkilerin Pearson Korelasyon Analizi İle Açıklaması

Ölçekler	Sosyal Normlara Uyum	Kurallara ve Yönetime Saygı	Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Rakibe Saygı	Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimleri Ölçeği	
Eleştirel düşünme becerileri anketi	1	0,507	0,496	0,529	0,478	0,602
	1	0,001*	0,001*	0,001*	0,001*	0,001*
	1	381	381	381	381	381

* $p<0,05$

Eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=0,602$; $p<0,05$). Benzer şekilde Eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($p<0,05$) (Tablo 12).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde, çalışmadan elde edilen bulgular alt problemler çerçevesinde ele alınıp tartışılmıştır.

5.1.Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Ölçekler ve alt boyutlarından elde edilen puanların yaş gruplarına göre karşılaştırılması Tablo 4’de verilmiştir. Buna göre katılımcıların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve kurallara ve yönetime saygı alt boyutu puanları yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Buna karşın sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları düşük yaş gruplarında daha yüksek iken ileri yaş gruplarında daha düşüktür. Rakibe saygı alt boyutu puanları ise ileri yaş gruplarında daha yüksek iken 16-18 yaş aralığında çok düşüktür.

Eleştirel düşünme becerileri ile ilgili olarak amatör futbolculara yönelik yapılmış çalışma literatürde oldukça azdır. Bu durum bu çalışmanın literatüre olumlu yönde katkı sağladığını düşündürmektedir. Fakat futbol antrenörleri ve takım kaptanlarına yönelik yapılan bir araştırmada Takım Kaptanlarının analitiklik, açık fikirlilik, meraklılık, doğruyu arama, sistematiklik alt boyutları, eleştirel düşünme toplam puanları yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir (Aksak, 2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada ise yaş değişkenine göre öğrencilerin analitiklik, alt ölçeğine ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; açık fikirlilik meraklılık, kendine güven, doğruyu arama, sistematiklik alt ölçeklerine ve eleştirel düşünme eğilimi ölçeğinin geneline ait puan ortalamalarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir (Gülle, 2015).

Sportmenlik yönelimleri düzeyine yönelik alan yazın incelendiğinde, profesyonel futbolculara yönelik yapılan bir araştırmada yaş ve sportmenlik yönelimleri alt boyutları

arasında anlamlı bir farklılık bulunmamış (Aybek, 2023), amatör olarak spor yapan üniversite öğrencilerine yönelik yapılan başka bir çalışmada yine yaş ve sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Yalçın, Tek & Çetin, 2020). Kadın futbolculara yönelik yapılan bir diğer çalışma incelendiğinde ise yine yaş ve sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamışken (Çavdar, 2019), yapmış olduğumuz çalışmada ve alan yazında bulunan amatör futbolculara yönelik yapılan bir araştırmada yaş ve sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (Turkak, 2020). Bir başka çalışma incelendiğinde amatör olarak futbol oynayan futbolculara yönelik yapılan araştırmada yaş ve sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar göstermektedir (Elik, 2017). Yine futbolculara yönelik yapılan araştırmada yaş ve sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında anlamlı farklılık görülmüştür (Gürpınar & Kurşun, 2013).

Sportmenlik yönelimleri alt boyutlarından biri olan sporda sorumluluklara bağlılık puanları alt yaş gruplarında daha yüksek çıkması genç yaş grubunda bulunan futbolcuların sorumluluk bilincinin daha yüksek olması ile açıklanabilir. Aynı zamanda rakibe saygı alt boyutunda alt yaş gruplarının puanı düşük olması genç yaş grubunda bulunan futbolcuların kazanma hırslarının daha yüksek olması ile açıklanabilir.

5.2.Katılımcıların Mevki Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Katılımcıların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları oyuncuların mevkilerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Literatür incelendiğinde sporcuların veya futbolcuların eleştirel düşünme becerilerinin oynadıkları mevki değişkenine göre karşılaştırılması oldukça azdır. Bu durumun bu çalışmanın değerini arttırdığı ve literatüre olumlu yönde katkısının olacağını düşündürmektedir.

Alan yazın incelendiğinde, yapmış olduğumuz çalışmada ve amatör futbolculara yönelik yapılan bir araştırmada futbolcuların mevkileri ile sportmenlik yönelimler alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiş (Turkak, 2020), bir başka çalışmada ise amatör ve profesyonel futbolcuların karar verme, problem çözme ve iletişim becerilerinin mevkilerine göre farklılık göstermediği tespit edilmişken (Akbulut, 2012), futbolculara

yönelik yapılan bir araştırmada oynadıkları mevkiler ile sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Orta saha ve kaleci, kaleci ve savunma oynayan futbolcular arasında sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır ve çalışmamızla örtüşmeyen bir sonuç ortaya çıkmıştır. Buna sebep olarak kaleci olarak oynayan futbolcuların müsabaka skoruna doğrudan etki edecek kritik hamleler yapması gösterilebilir (Uyaniker & Çakır, 2022).

5.3.Katılımcıların Kategori Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Katılımcıların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları oyuncuların kategorilerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Literatür incelendiğinde sporcuların veya futbolcuların eleştirel düşünme becerilerinin oynadıkları kategori değişkenine göre karşılaştırılmasına rastlamak oldukça güçtür. Bu durumun bu çalışmanın değerini arttırdığı ve literatüre olumlu yönde katkısının olacağını düşündürmektedir.

Fakat sportmenlik yönelimlerinin incelendiği amatör ve bölgesel amatör ligde futbol oynayan futbolculara yönelik ayrı çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan biri 2020 yılında amatör ligde futbol oynayan futbolculara yönelik yapılmış bir çalışma iken (Turkak, 2020) bir diğeri ise 2017 yılında bölgesel amatör ligde futbol oynayan futbolculara yönelik yapılmış çalışma (Elik, 2017) olarak literatürde yer almaktadır.

Amatör ligde futbol oynayan futbolcuların sportmenlik yönelimleri ile ilgili yapılan araştırmada Sportmenlik Yönelimi Ölçeğinin, Sosyal Normlara Uyum, Kurallara ve Yönetime Saygı, Sporda Sorumluluklara Bağlılık ve Rakibe Saygı alt boyutları puanlarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmişken (Turkak, 2020), bölgesel amatör ligde oynayan futbolcuların sportmenlik yönelimleri ile ilgili yapılan çalışmada futbolcuların sportmenlik düzeyleri ve alt boyutlarının yaş değişkenine göre incelendiğinde kural ve yönetime saygı ile rakibe saygı alt boyutunda ve genel olarak sportmenlik düzeylerinde gruplar arasında ileri düzeyde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Elik, 2017).

Amatör ligde futbol oynayan futbolcuların sportmenlik yönelimleri ile ilgili yapılan çalışmada Sportmenlik Yönelimi Ölçeğinin, Sosyal Normlara Uyum alt boyutu puanlarının lisans süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği, Kurallara ve Yönetime Saygı, Sporda Sorumluluklara Bağlılık ve Rakibe Saygı alt boyutları puanlarının ise lisans süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmişken (Turkak, 2020), bölgesel amatör ligde futbol oynayan futbolcuların sportmenlik yönelimleri ile ilgili yapılan çalışmada ise amatör futbolcuların sportmenlik düzeyleri ve alt boyutlarının amatör oynama süresi değişkenine göre incelendiğinde gruplar arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı görülmektedir (Elik, 2017).

Amatör ligde futbol oynayan futbolcuların sportmenlik yönelimleri ile ilgili yapılan çalışmada Sportmenlik Yönelimi Ölçeğinin, Sosyal Normlara Uyum ve Sporda Sorumluluklara Bağlılık alt boyutları puanlarının kulüpteki yıl değişkenine göre “3 Yıl ve Üstü” grubunda yer alan katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca Kurallara ve Yönetime Saygı ve Rakibe Saygı alt boyutları puanlarının ise kulüpteki yıl değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmişken (Turkak, 2020), bölgesel amatör ligde futbol oynayan futbolcuların sportmenlik yönelimleri ile ilgili yapılan çalışmada ise amatör futbolcuların sportmenlik düzeyleri ve alt boyutlarının aynı kulüpte oynama süresi değişkenine göre incelendiğinde gruplar arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı görülmektedir (Elik, 2017).

Çalışmamızda amatör lig ve bölgesel amatör liglerde oynayan futbolcular arasında sportmenlik yönelimleri ve eleştirel düşünme becerileri kapsamında farklılık bulunamamasının sebebi olarak her iki kategorinin de amatör olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

5.4.Katılımcıların İl Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Katılımcıların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve kurallara ve yönetime saygı alt boyutu puanları oyuncuların oynadıkları illere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Bununla birlikte sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı alt boyutu puanları oyuncuların oynadıkları illere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanı Aksaray’daki amatör futbolcularda Nevşehir’deki amatör

futbolculara göre daha fazladır. Rakibe saygı alt boyutu puanı ise Osmaniye ilinde oynayan amatör futbolcularda diğer illerde oynayan amatör futbolculara göre daha fazladır.

Literatür incelendiğinde sporcuların veya futbolcuların eleştirel düşünme becerilerinin ve sportmenlik yönelimleri düzeylerinin oynadıkları il değişkenine göre karşılaştırılması oldukça azdır. Bu durumun bu çalışmanın değerini arttırdığı ve literatüre olumlu yönde katkısının olacağını düşündürmektedir.

Fakat literatür incelendiğinde Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan takımlarda futbol oynayan futbolculara yönelik yapılan bir araştırmada sportmenlik yönelimleri düzeylerinin yaşadıkları yere göre karşılaştırıldığı görülmektedir (Elik, 2017). Çalışma sonucunda futbolcuların sportmenlik yönelimleri düzeylerinin kent veya kırsalda yaşıyor olmaları anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Alan yazın incelendiğinde basketbol ve futbol hakemlerine yönelik yapılan “Basketbol ve Futbol Hakemlerinin Karşılaştıkları Sportmenlik Dışı Davranışlar ve Bu Davranışların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli çalışmada ilçelerde görev yapan hakemler “%31.1” il merkezinde görev yapan hakemlere göre daha çok sportmenliğe aykırı hareketler ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir. “%34.3” lük kısmı ise yerleşim yerinin sporcuların sportmenlik tutumlarını etkilemediğini belirtmiştir (Gürpınar, 2009).

Çalışmamızda da ortaya çıktığı gibi amatör olarak futbol oynanan iller arasında eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasında farklılık bulunamamasının sebebi olarak amatör futbolun her yerde oynanabilmesi ve kolay ulaşılabilir olması ve şehirlerin gelenekleri, coğrafi konumu gösterilebilir.

5.5.Katılımcıların Deneyim Süresi Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Katılımcıların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların deneyim sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Deneyim süresi 1-3 yıl olan amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları diğer deneyim sürelerine sahip amatör futbolculardan daha düşüktür. Ayrıca, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları amatör futbolcuların deneyim sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Eleştirel düşünme becerileri ile ilgili olarak amatör futbolculara yönelik yapılmış çalışma literatürde çok az rastlanılmaktadır. Bu durum çalışmamızın literatürde olumlu yönde önemli bir rol oynayacağını düşündürmektedir. Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarına yönelik yapılan bir araştırmada eleştirel düşünme becerilerinin sporculuk deneyim süresi alt boyutuna göre yapmış olduğumuz çalışmanın aksine anlamlı farklılık görülmüştür (Ekici, 2022).

Sportmenlik yönelimler alt boyutları ve deneyim süreleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, amatör olarak spor yapan öğrencilere karşı yapılan bir araştırmada sportmenlik yönelimleri alt boyutları ile sporculuk deneyim süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamış (Yalçın, Tek & Çetin, 2020), profesyonel futbolculara yönelik yapılan bir diğer çalışmada ise sportmenlik yönelimleri alt boyutları ile sporculuk deneyim süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamış (Aybek, 2023), amatör olarak futbol oynayan futbolculara yönelik yapılan bir araştırmada da sportmenlik yönelimleri alt boyutları ile sporculuk deneyim süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamışken (Elik, 2017), yine amatör futbolculara yönelik yapılan başka bir araştırmada ise sportmenlik yönelimleri alt boyutları ile sporculuk deneyim süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuş (Turkak, 2020) ve futbolculara yönelik yapılan başka bir araştırmada ise yine sportmenlik yönelimleri alt boyutları ile sporculuk deneyim süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Uyaniker & Çakır, 2022).

Çalışmamıza katılan gönüllü katılımcıların puanlarından ortaya çıkan sonuçların, 4-6 yıl ile 7 yıl ve üzeri deneyime sahip olan amatör futbolcuların 1-3 yıl deneyime sahip olan amatör futbolculardan eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları olarak daha yüksek olması, deneyim arttıkça bilinçli hareket edebilme, öz eleştiri yapabilme, kendini bulma gibi özelliklerinin de artması ile ilişkilendirilebilir.

5.6.Katılımcıların Takım Süresi Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Katılımcıların eleştirel düşünme becerileri ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı

farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Takımdaki süresi 3-4 yıl olan amatör futbolcuların sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları takımdaki süresi 1-2 yıl olan amatör futbolculardan daha düşüktür.

Literatür incelendiğinde sporcuların veya futbolcuların eleştirel düşünme becerilerinin takımdaki süresi değişkenine göre karşılaştırılmasına rastlamak güçtür. Bu durumun bu çalışmanın değerini arttırdığı ve literatüre olumlu yönde katkısının olacağını düşündürmektedir.

Alan yazın incelendiğinde ise amatör futbolculara yönelik yapılan bir araştırmada sportmenlik yönelimleri alt boyutları ile takımda geçirdiği süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Elik, 2017).

Futbolcuların bir takıma yeni katılmış olmalarının o takımdaki ve futboldaki kurallara uyma çabasını attırdığı düşünülebilir. Sosyal olarak kendilerini kabul ettirme ve takımdaki rollerini bulana kadar bu normlara uymaları takımda 3-4 yıldan fazla zaman geçirmiş futbolculara göre daha yüksek olduğu düşünülebilir.

5.7.Katılımcıların Kart Görme Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Katılımcıların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların kart görme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Literatür incelendiğinde Sportmenlik Yönelimleri ve Eleştirel Düşünme Becerilerinin kart görme değişkenine göre değerlendirilen bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum ise bu çalışmanın literatüre bu yönde olumlu katkı sağladığını düşündürmektedir.

Fakat literatür incelendiğinde futbol verilerinin karar ağaçları ve lojistik regresyon yöntemleri ile ilgili yapılan bir araştırmada takımların kırmızı ve sarı kart görme durumlarına göre kazanıp kaybetme arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır (Topcu & Çilengiroğlu, 2021). Bu durumun müsabaka sırasında kart gören oyuncuların oyundan atılma kaygısı ile birlikte skora etki etme ve mağlup olma kaygısı tutum ve davranışlarının da değişebileceği ile ilişkilendirilebilir.

5.8.Katılımcıların Takım Memnuniyeti Değişkenine Göre Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Düzeylerinin Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma

Katılımcıların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki memnuniyet durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Literatür incelendiğinde Sportmenlik Yönelimleri ve Eleştirel Düşünme Becerilerinin takım memnuniyeti değişkenine göre değerlendirilen bir çalışmaya rastlamak oldukça güç görünmektedir. Bu durum ise bu çalışmamın literatüre bu yönde olumlu katkı sağladığını düşündürmektedir.

5.9.Katılımcıların Eleştirel Düşünme Becerileri ve Sportmenlik Yönelimleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma

Katılımcıların Eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=0,602$; $p<0,05$). Benzer şekilde Eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri alt boyutları arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($p<0,05$).

Alan yazın incelendiğinde bu çalışmanın ölçeklerinin kullanıldığı paralel çalışmalar bulunmaktadır. Fakat eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimlerinin bir arada kullanıldığı, aralarındaki fark veya ilişkiye dair sonuca ulaşılmaya çalışılan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum yapmış olduğumuz çalışmanın literatürde önemli bir yer tutacağını düşündürmektedir. Futbol branşında eleştirel düşünme çalışılan çalışmalar az da olsa mevcuttur. Aksak (2020) tarafından yapılan bir araştırmada futbol antrenörlerinin ve takım kaptanlarının empatik, eleştirel düşünme yetenekleri ile takım liderliği çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Bu çalışmada da yapmış olduğumuz çalışma ile paralel olarak yaş değişkenine göre eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Futbol branşında sportmenlik yönelim çalışılan birçok çalışma mevcuttur. Çavdar (2019) yapmış olduğu araştırmada kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarının farklı değişkenlere göre değerlendirmesini yapmıştır. Gürpınar & Kurşun (2013) yapmış oldukları bir araştırmada basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimlerini incelemiştir. Yine bir başka çalışmada Turkak

(2020) amatör futbolcuların kişilik özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Başka bir çalışmada ise Uyaniker & Çakır (2022) futbolcularda sportmenlik yöneliminin farklı değişkenlere göre incelemişlerdir.

Alan yazında bulunan bu çalışmalar incelendiğinde eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri aynı çalışmada görülme de, farklı çalışmalarda çalışılan ortak değişkenlerin yaş ve deneyim değişkenleri olduğu görülmüştür. Beyleroğlu & Gülle (2017) araştırmalarında empatik eğilimleri fazla olan sporcuların fair-play davranışlarının, estetik duygularının ve dostluğa verdikleri değerin eleştirel düşünme becerisine sahip olmalarıyla bağlantılı olduğunu öne sürmüşlerdir.

Tüm bu bilgiler ışığında sportmenlik yönelimi gösteren sporcuların eleştirel düşünme becerilerine sahip olması ile ilişkili olduğu görülmektedir ve eleştirel düşünme becerisi arttıkça sportmenlik yönelimlerinin de arttığı söylenebilir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve kurallara ve yönetime saygı alt boyutu puanları yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur. Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları düşük yaş gruplarında daha yüksektir. İleri yaş gruplarında daha düşüktür. Rakibe saygı alt boyutu puanları ise ileri yaş gruplarında daha yüksektir. 16-18 yaş aralığında ise çok düşüktür.

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri düzeylerinde ve alt boyutlarında mevkilerine göre anlamlı farklılık yoktur.

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri düzeylerinde ve alt boyutlarında oynadıkları kategoriye göre anlamlı farklılık yoktur.

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve kurallara ve yönetime saygı alt boyutu puanları oyuncuların oynadıkları illere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir Sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanı Aksaray'daki amatör futbolcularda Nevşehir'deki amatör futbolculara göre daha fazladır. Rakibe saygı alt boyutu puanı ise Osmaniye ilinde oynayan amatör futbolcularda diğer illerde oynayan amatör futbolculara göre daha fazladır.

Deneyim süresi 1-3 yıl olan amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları diğer deneyim sürelerine sahip amatör futbolculardan daha düşüktür. Ayrıca, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları amatör futbolcuların deneyim sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Takımdaki süresi 3-4 yıl olan amatör

futbolcuların sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları takımdaki süresi 1-2 yıl olan amatör futbolculardan daha düşüktür.

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların kart görme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri, sportmenlik yönelimleri, sosyal normlara uyum alt boyutu, kurallara ve yönetime saygı alt boyutu, sporda sorumluluklara bağlılık alt boyutu ve rakibe saygı alt boyutu puanları amatör futbolcuların oynadıkları takımlardaki memnuniyet durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ile sportmenlik yönelimleri arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Benzer şekilde Eleştirel düşünme becerileri anketi ile çok boyutlu sportmenlik yönelimleri ölçeği alt boyutları arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

6.2.Öneriler

Amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre araştırmanın sonuçları üzerinden belirlenen öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Futbol branşını ifa eden futbolcuların eleştirel düşünme becerilerine yönelik literatürde yeteri kadar çalışma bulunmamaktadır. Dünyanın en popüler sporu olarak kabul edilen futbol branşında eleştirel düşünme becerileri kapsamında yapılacak yeni çalışmalar değer kazanacaktır.
- Bu araştırma amatör ve profesyonel futbolculara uygulanarak karşılaştırılabilir.
- Eleştirel düşünme becerilerinin sportmenlik yönelimleri ile ilişkisine dair literatürde yapılan çalışma bulunmamaktadır. Yapılan bir çalışmada eleştirel düşünme becerisinin fair play tutumlarını etkilediği ortaya konulmuştur. Bu kapsamda eleştirel düşünme becerisinin yapmış olduğumuz çalışmada sportmenlik yönelimleri ile de ilişkisi ortaya çıkmıştır. Eleştirel düşünme becerilerinin sportmenlik yönelimleri ile ilişkisinin incelendiği çalışmaların yapılması literatürde değer görecektir.

- Eleştirel düşünme becerisinin yüksek olduğu futbolcuların sportmenlik yönelimlerinin de daha fazla olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç kapsamında sporcuların eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesi, bu gelişimi sağlayacak antrenör ve yöneticilerin de bu beceriye sahip olmaları gerekmektedir.
- Futbolcuların yanı sıra diğer spor branşlarında da eleştirel düşünme becerilerine yönelik çalışmaların artması fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acet, M., Gümüşgöl, O. & Işık, U. (2017). Leadership characteristics of football coaches. *Sport & Society/Sport si Societat*. 1(2), 1-13.
https://www.researchgate.net/publication/326178522_LEADERSHIP_CHARACTERISTICS_OF_FOOTBALL_COACHES
- Akbulut, A. K. (2012). *Amatör ve profesyonel erkek futbolcuların karar verme, problem çözme ve iletişim becerilerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi* (Tez No. 328911) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aksak, M. C. (2020). *Futbol antrenörlerinin ve takım kaptanlarının empatik, eleştirel düşünme yetenekleri ile takım liderliğinin çeşitli değişkenler göre incelenmesi* (Tez No. 650960) [Doktora tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ardahan, F., Lapa, T.Y. (2011). Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 8(1), 1327-1341.
<https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/ijhs/article/view/1561/715>
- Aybek, B. (2006). *Konu ve beceri temelli düşünme öğretiminin öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimi ve düzeyine etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Aybek, A. (2023). Profesyonel futbolcu ve hentbolcuların sportmenlik yönelimlerinin araştırılması. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 188-200.
<https://doi.org/10.38021asbid.1269260>
- Aydın, A. (2003). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Alfa Yayınevi.
- Balta, E. (2011). *Waldmann modeli ile yapılan metin öğretiminin 8. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerilerine etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.

- Beyer, B. K. (1987). *Practical strategies for the teaching of thinking*. Boston.
- Beyleroğlu, G. & Gülle, M. (2017). *Eleştirel düşünme ve empati: Eğitim ve spor alanı*. Efil Yayınevi.
- Bolat, S. (2014). Eleştirel düşünme becerisi öğretiminin çok yönlü incelenmesi [Yayınlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Bredemeier, B. J. L. (1994). Children's moral reasoning and their assertive, aggressive, and submissive tendencies in sport and daily life. *Journal Of Sport And Exercise Psychology*, 16(1), 1-14.
<https://doi.org/10.1123/jsep.16.1.1>
- Chaffee, J. (1994). *Thinking critically*. (J. Chaffee, Çev.). Cengage Learning.
- Chance, P. (1986). *Thinking in the classroom: A survey of programs*. Teachers Collage.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2002). *Research methods in education*. Routledge.
- Critchley, S. (2017). *Futbol düşünürken aslında ne düşünüyoruz*. Metis Yayınevi.
- Cüceloğlu, D. (2009). *İyi düşün doğru karar ver*. Remzi Kitabevi.
- Çakıcı, H. A. (2019). *Amatör futbolcuların liderlik özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 542708) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çavdar, G. (2019). *Kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarının farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi* (Tez No. 584584) [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çıkrıkçı, N. (1996). *Eleştirel düşünme: bir ölçme aracı ve bir araştırma* [Bildiri Sunumu]. 3. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Adana, Türkiye.
- De Bono, E. (2006). *Altı şapkalı düşünme tekniği*. (E. Tuzcular, Çev.). Remzi Kitabevi.
- DeSensi, T. J., & Rosenberg, D. (1996). *Ethics in sport management*. Pepper Press.
- Dever, A. (2010). *Spor sosyolojisi: tarihsel ve güncel boyutlarıyla spor ve toplum*. Başlık Yayın Grubu.
- Dewey, J. (1997). *How we think*. Dover Publications.

- Ekici, B. (2022). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerine sporun etkisinin incelenmesi* (Tez No. 721342) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erdemli, A. (2008). *Spor yapan insan*. E Yayınları.
- Başer, E. (1994). *Futbolda psikoloji ve başarı, sporsal kuram dizisi*. Nadir Kitap.
- Elder, L., & Paul, R. (2001). Critical thinking: thinking to some purpose. *Journal of Developmental Education*, 25(1), 40.
https://scholar.google.com.tr/scholar?cluster=12295692658095700318&hl=tr&as_sdt=0,5&as_vis=1
- Elendu, I., Dennis, M. (2017). Over-emphasis on winning, host-to-win and winning at all cost syndrome in modern sports competitions: implications for unsportsmanship behaviors of sports participants. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 4(5), 104-107.
<https://www.kheljournal.com/archives/2017/vol4issue5/PartB/4-4-113-547.pdf>
- Elik T. (2017). *Güneydoğu anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri* (Tez No. 466771) [Yüksek lisans tezi, Gelişim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Fisher, A. (2011). *Critical thinking: an introduction*. cambridge. University Press.
- Gencheva, N., Angelcheva, M., Marinov, T., ve Ignatov, I. (2017). Assessment of sportsmanship in case of institutionalized adolescents, deprived of parental cares. *Journal of Health Medicine and Nursing*, 42, 103-109.
https://www.researchgate.net/publication/321228372_Assessment_of_Sportsmanship_in_Case_of_Institutionalized_Adolescents_Deprived_of_Parental_Cares
- Godin, G. (1994). *L'esprit sportif ça compte*. canada: Bibliothèque Nationale du Québec.
- Gülle, M. (2015). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bölümlerine göre eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerinin incelenmesi* (Tez No. 413669) [Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Günay, M. & Yüce, A. (2008). *Futbol antrenmanının bilimsel temelleri*. Gazi Kitabevi.

- Gürpınar, B., & Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 3(1), 171-176.
<https://doi.org/10.13114/MJH/20131660>
- Gürpınar, B. (2009). *Basketbol ve futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışlar ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Halpern, D. F. (1996). *Thought and knowledge: An introduction to critical thinking*. Lawrence Erlbaum.
- Hançerlioğlu, O. (2015). *Felsefe sözlüğü*. Remzi Kitapevi.
- Haynes, F. (2002). *Eğitimde etik* (s. 20-22). Ayrıntı Yayınları,
- Hünerli, S. (2011). Türkiye’de futbol iktidarı ve fanatizmin karikatürlerde yansıması. *Sanat Dergisi*, (19), 97-107.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunigsfd/issue/2607/33555>
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Nobel Yayıncılık.
- Kavussanu M., Stamp R., Slade G., & Ring C. (2009). Prosocial and antisocial behaviors observed in male and female footballers, *Journal of Applied Sports Psychology*, 21(1), 62-76.
<https://doi.org/10.1080/10413200802624292>
- Kaplan, A., Ardahan, F. (2013). Doğa sporları yapan bireylerin profilleri, doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar: Antalya örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 93-114.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/16223/169908>
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları.
- Keating JW. (2007). Sportsmanship as a moral category. *Human Kinetics*: 75(1), 141-152.
<https://www.jstor.org/stable/2379145>
- Keskin, M. T. (2012). *Aday Spor Yönetici Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Belirlenmesi Ve Karşılaştırılması* (Tez No. 417981) [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Konter, E. (2006). *Sporda karşılaşma psikolojisi* (s. 10-50). Nobel Yayınları.

- Konter, E. (1996). *Spor psikolojisi ve futbol*. Saray Tıp Kitapevleri.
- Kökdemir, D. (2003). *Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme* (Tez No. 127649) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Köklü, Y. (2009). Genç futbolcuların bazı fiziksel uygunluk ve somatotip özelliklerinin oynadıkları mevkilere göre karşılaştırılması *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2): 61-68.
https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000151
- Kurnaz, A. (2013). *Eleştirel Düşünme Öğretimi Etkinlikleri*. Eğitim Kitapevi Yayınları.
- Loland, S. (2002). Fair-play in sport: a moral norm system. Routledge.
- Mckendree, J., Small, C., Stennig, K., & Conlon, T. (2002). The role of representation in teaching and learning critical thinking. *Educational Review*, 54(1), 57-67.
<https://doi.org/10.1080/00131910120110884>
- Hurley, M. (2011). Futbol oynuyorum: defans, (N. Akın, Çev.). Caretta Çocuk Yayınları.
- Özden, B. (2005). *Eğitim fakültesi ilköğretim bölümü anabilim dalı programlarının eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine etkisi* (Tez No. 160675) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özdiç, Ö. (2005). Çukurova üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılmanın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 77-84.
https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000043
- Paul, R. W. & Elder, L. (2002). Critical thinking: tools fortakingcharge of your professional and personal life. PrenticeHall.
- Pepe, K., Kara, A., Özkurt, R., ve Dalaman, O. (2019). Aktif spor yapan amatör sporcuların spor ortamında fair play (sportmen) davranışlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 497-506.
<https://doi.org/10.31592/aeusbed.633323>
- Saçlı, F. (2008). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük ve rekreasyon programlarında öğrenim gören öğrencilerin eleştirel düşünme düzeylerinin*

- saptanması ve karşılaştırılması* (Tez No. 224242) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sarıdede, Ş. K. (2018). *Antrenörlük eğitimi anabilim dalı hareket ve antrenman bilimleri bilim dalı ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gelişim Üniversitesi.
- Sarıgöz, O. (2014). Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerileri hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi* (41).
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhbsd/issue/32979/366626>
- Saygın, Y. (2024, 5 Mart). Futbol nedir? nasıl oynanır?. <http://bilgihanem.com/futbol-nedir-nasil-oynanir/>
- Schneider, C.R., Stier, F.W. (2009). The practice and teaching of critical thinking in sport management. *The SMART Journal*. 5(1), 96-109.
<https://thesmartjournal.com/critical%20thinking.pdf>Scriven,
- Scriven M., & Paul, R. (1987, Mart). *Eleştirel düşünme* [Bildiri Sunumu]. 8. Yıllık Uluslararası Eleştirel Düşünme ve Eğitim Reformu Konferansı.
- Seferoğlu, S.S., Akbıyık, C. (2006) Eleştirel düşünme ve öğretimi, *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 193-200.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunefd/issue/7806/102380>
- Balçıkınlı, S. G. (2010). Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği'nin türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi*, 15(1), 1-10.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/283757>
- Stornes, T., Bru, E. (2002). Sportspersonship and perceptions of leadership: an investigation of adolescent handball players' perceptions of sportspersonship and associations with perceived leadership. *European Journal Of Sport Science*, 2(6), 1-15.
<https://doi.org/10.1080/17461391.2002.10142577>
- Topcu, D., Çilengiroğlu, Ö. V. (2021). Futbol verilerinin karar ağaçları ve lojistik regresyon yöntemleri ile incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 491-503.
<https://doi.org/10.25307/jssr.978449>

- Turkak, V. (2020). *Amatör futbolcuların kişilik özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 651254) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uyaniker, Ö. Ü. S. U., Çakır, Ö. Ü. L. Y. (2022). Futbolcularda sportmenlik yöneliminin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *15th International Scientific Research Congress Social and Educational Sciences*.
<https://orcid.org/0000-0003-4997-4861>
- Ünal, Ü.A. (2023). *Takım sporları ile ilgilenen sporcuların hedef ve sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 805054) [Yüksek lisans tezi, Bozok Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Vallerand, R.J., Briere, N.M., Blanchard, C., & Provencher, P. (1997). Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. *Journal Of Sport & Exercise Psychology*, 19(2). 197-206.
<https://doi.org/10.1123/jsep.19.2.197>
- Voigt, D. (1998). *Spor sosyolojisi* (A. Atalay, Çev.). Akım Yayınları.
- Yalçın, Y. G., Tek, T., & Çetin, M. Ç. (2020). Amatör olarak spor yapan üniversite öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 29-34.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsbd/issue/52814/701387>
- Yıldıran, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 3-16.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/27983/304948>
- Yıldıran, İ. (2004). Fair play: kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/27982/305006>
- Zayıf, K. (2008). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Zimbalist, A. (1999). Unpaid professionals: commercialism and conflict in big-time college sports. *Princeton University Press*.
<https://doi.org/10.1515/9781400823079>

Gürpınar, B., Toprak, S., Ayvalı, M., Whitehead, J. (2018). Beden eğitimi ve sporda değerler ve değer sistemi: altyapı sporlarında değerler ölçeğinin türkçeye uyarlanması için genç türk sporcu öğrencilerle bir araştırma. *Kastamonu Education Journal*, 26(6), 2117-2126.

<https://doi.org/10.24106/kefdergi.2512>

Walker, E.S. (2005). At education encouraging disposition to critically think, *Athletic Therapy Today*, 2, 42-44.

<https://doi.org/10.1123/att.10.2.42>

Watson, G. & Glaser, M. E. (1964). Watson-glaser critical thinking appraisal manual uk edition. Pearson Assessment.

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu araştırma amatör futbolcuların eleştirel düşünme becerileri ve sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Anket yaklaşık 10 dakika sürecektir. Vermiş olduğunuz cevaplar bilimsel amaç dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. **Çalışmanın sağlıklı sonuçlar vermesi soruları içtenlik ile ve samimi bir şekilde yanıtlanmanıza bağlıdır.**

Lütfen bütün ifadeleri cevaplayınız ve ifadeyi okuduktan sonra ilk verdiğiniz cevabı sonradan değiştirmeyiniz.

- **Katkılarınız için teşekkür ederiz.**

Emre NAĞAÇ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Melih Nuri SALMAN

Danışman

1. YAŞINIZ ?

16-18 yaş: () 19-22 yaş: () 23-25 yaş: () 26-28 yaş: () 29-ve üzeri: ()

2. FUTBOL OYNADIĞINIZ KATEGORİ ?

Amatör Lig: () Bölgesel Amatör Lig: ()

3. MEVKİNİZ ?

Kaleci: () Savunma: () Orta Saha: () Hücum: ()

4. İLİNİZİ SEÇİNİZ ?

Aksaray: () Nevşehir: () Osmaniye: ()

5. SPORCULUK DENEYİM SÜRENİZ ?

1-3 Yıl: () 4-6 Yıl: () 7 Ve Üzeri: ()

6. EN SON OYNADIĞINIZ TAKIMDAKİ SÜRENİZ ?

1-2 Yıl: () 3-4 Yıl: () 5 yıl ve üzeri : ()

7. BUGÜNE KADAR OYNADIĞINIZ MÜSABAKALARDA SARI VEYA KIRMIZI KART GÖRDÜNÜZ MÜ ?

Evet: () Hayır: ()

8. ŞU ANDA OYNADIĞINIZ TAKIMDAN MADDİ VE MANEVİ OLARAK MEMNUN MUSUNUZ ?

Evet: () Hayır: ()

Ek 2. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Aşağıda bazı ifadeler yer almaktadır. Her sorunun karşısında bulunan; (1)- Beni Hiç Tanımlamıyor, (2)- Beni Çok Az Tanımlıyor, (3)- Beni Kısmen Tanımlıyor, (4)- Beni Oldukça Tanımlıyor, (5)- Beni Tam Olarak Tanımlıyor anlamına gelmektedir. Sizi tanımlayan en uygun yanıtları veriniz.

	ÇOK BOYUTLU SPORTMENLİK YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ	Beni Hiç Tanımlamıyor	Beni Çok Az Tanımlıyor	Beni Kısmen Tanımlıyor	Beni Oldukça Tanımlıyor	Beni Tam Olarak Tanımlıyor
1	Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.	1	2	3	4	5
2	Hakem kararlarına uyarım.	1	2	3	4	5
3	Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm.	1	2	3	4	5
4	Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım.	1	2	3	4	5
5	Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım.	1	2	3	4	5
6	Oyun kurallarına saygı duyar ve uyarım.	1	2	3	4	5
7	Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam.	1	2	3	4	5
8	Eğer elimden gelirse, haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum.	1	2	3	4	5
9	Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım.	1	2	3	4	5
10	Yaptığım sporun tüm kurallarına mutlaka uyarım.	1	2	3	4	5
11	Eksikliklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm.	1	2	3	4	5
12	Rakibim sakatlandığında, yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim.	1	2	3	4	5
13	Galip geldiğimde bile, kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim.	1	2	3	4	5
14	Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem.	1	2	3	4	5
15	Tüm antrenmanlara katılmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
16	Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
17	Kazansam da kaybetsem de rakibimle tokalaşırım.	1	2	3	4	5
18	Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim.	1	2	3	4	5
19	Antrenmanlarda elimden gelen her şeyi yaparım.	1	2	3	4	5
20	Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm.	1	2	3	4	5

Ek 3. Eleştirel Düşünme Becerileri Anketi

Aşağıda bazı ifadeler yer almaktadır. Her sorunun karşısında bulunan; (1)- Kesinlikle Katılmıyorum, (2)- Katılmıyorum, (3)- Kararsızım, (4)- Katılıyorum, (5)- Kesinlikle Katılıyorum anlamına gelmektedir. Sizi tanımlayan en uygun yanıtları veriniz.

	ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİ ANKETİ	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Bana anlatılan bir konuya hemen inanmam.	1	2	3	4	5
2	Bir konu anlatıldığı gibi olmayabilir.	1	2	3	4	5
3	Bir konu hakkında karar verirken her zaman düşünürüm.	1	2	3	4	5
4	Bir konu anlatıldığında aklıma sorular takılırsa sorarım.	1	2	3	4	5
5	Anlatılan konuyla ilgili başkalarının söylediklerine rağbet etmem.	1	2	3	4	5
6	Bilmediğim konuda çevremden yardım alırım.	1	2	3	4	5
7	Gördüğüm her şeye inanırım.	1	2	3	4	5
8	Bir şey ya doğru ya da yanlıştır.	1	2	3	4	5
9	Okuduğum her şey benim için doğru değildir.	1	2	3	4	5
10	Duygularımdan çok zihnimle karar veririm.	1	2	3	4	5
11	Çok ısrar edilse de fikirlerimden vazgeçmem.	1	2	3	4	5
12	Sevmediğim bir konu hakkında da düşünürüm.	1	2	3	4	5
13	Beni eleştirmelerinden hoşlanırım.	1	2	3	4	5
14	Aklıma bir problem takılırsa araştırırım.	1	2	3	4	5
15	Bir konu anlatıldığında empati kurarım.	1	2	3	4	5
16	Bir konu anlatıldığında doğru olup olmadığını anlarım.	1	2	3	4	5
17	İçinden çıkamadığım durumlarda çözüm üretmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
18	Her konuda düşüncelerimi açıkça ortaya koyarım.	1	2	3	4	5
19	Hata yaparsam her zaman düzeltmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
20	İnandığım şeyleri çevremdekilere benimsetmeye çalışmam.	1	2	3	4	5
21	Bir konuda karar vermeden önce her zaman bilgi toplarım.	1	2	3	4	5
22	Bir konuda hata yaptığımda bundan her zaman ders çıkarırım.	1	2	3	4	5

Ek 4. Etik İlkeler Uygunluk Belgesi

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-34183927-020-00000964841
Konu : 2024/03-191 Protokol Numaralı Başvurunuz
Hk

11.07.2024

Sayın: Emre NAĞAÇ

Amatör Futbolcularda Eleştirel Düşünmenin Sportmenlik Yönelimlerine Etkisi başlıklı ve 2024/03-191 protokol numaralı başvuru kurulumuz tarafından 10.07.2024 tarihli toplantıda incelenmiş ve toplantıya katılan kurul üyelerinin oy birliği ile başvurunuzun hakkında “**UYGUNDUR**” kararı verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Eyup AKIN
Kurul Başkanı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: E0C69906-C7D2-46EF-81E3-5115235450BA

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/aksaray-universitesi-ebys>

Adres: Aksaray Üniversitesi

Telefon No: 03822883078 Faks No: 03822883007

e-Posta: İnternet Adresi: <https://www.aksaray.edu.tr/>

KEP Adresi:

Ayrıntılı bilgi için: Tuğba YILGIT

Memur

Telefon No: 03822883078

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.aksaray.edu.tr> adresinden e0c69906-c7d2-46ef-81e3-5115235450ba kodu ile ulaşılabilir. Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 5. Tez Değerlendirme Formu

Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu		
Öğrencinin Adı Soyadı:		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 7 ☐ CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Danışman Adı Soyadı

Prof.Dr. Melih Nuri SALMAN

İmza